

UHASSELT

KU LEUVEN

Maastricht University

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Detectie van financiering van terrorisme via de preventieve witwaswetgeving

Kim Caelen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Caroline VANDERKERKEN

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be

Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2022
2023

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Detectie van financiering van terrorisme via de preventieve witwaswetgeving

Kim Caelen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Caroline VANDERKERKEN

Samenvatting

Witwaspraktijken en terrorismefinanciering kennen steeds nieuwe innovaties en technieken die het bemoeilijken criminele geldstromen te lokaliseren. Het Belgisch preventief beleid omtrent witwassen en terrorismefinanciering heeft sinds de introductie ervan in 1993 een groot aantal veranderingen gekend. De meest recente wijziging is de vervanging van de wet van 11 januari 1993 door de wet van 18 september 2017. Deze masterscriptie heeft als doel te achterhalen welke verbeteringen de wet van 18 september 2017 kent ten aanzien van de wetgeving van 11 januari 1993 en op welke vlakken de wetgeving nog verbeterd kan worden. Ik heb mijn onderzoek gevoerd aan de hand van een diepgaande literatuurstudie van de vorige en huidige preventieve witwaswetgeving, een analyse van de rapporten van de Financial Action Task Force en de jaarverslagen van de Cel voor Financiële Informatieverwerking, een diepte-interview met het diensthoofd strategische analyse bij de Cel voor Financiële Informatieverwerking en een analyse van het nieuwe Europese wetgevingspakket omtrent witwassen en terrorismefinanciering. Het preventief beleid kende met de wetgeving van 11 januari 1993 enkele belangrijke tekortkomingen. Zo werd er onvoldoende aandacht besteed aan het behandelen van risico's, werd de wet onvoldoende nageleefd door bepaalde niet-financiële beroepen en was de samenwerking tussen financiële inlichtingeenheden en toezichtautoriteiten niet goed genoeg. Met de komst van de wet van 18 september 2017 werden enkele van deze tekortkomingen op punt gesteld. Zo heeft men de risicogebaseerde benadering geïntroduceerd waardoor risico's op een correcte en consequente manier worden aangekaart en behandeld. Ook zijn er bepalingen aan de wet toegevoegd die de samenwerking tussen de financiële intelligentie-eenheden alsook de toezichtautoriteiten verbetert. Ook zijn er enkele noemenswaardige nieuwe elementen aan de wet geïntroduceerd zoals de toevoeging van het UBO-register, nieuwe regelgeving omtrent risicovolle derde landen of binnenlandse politiek prominente personen en de invoering van een aanbod aan administratieve en strafrechtelijke sancties. De wet van 18 september 2017 is dus zeker een verbetering ten aanzien van de wet van 11 januari 1993. Toch zijn er nog steeds struikelblokken die de optimale werking van de preventieve wetgeving verhinderen. Onder andere het gebrek aan harmonisering van wetgeving van de lidstaten, de nood aan verbetering van de samenwerking tussen financiële inlichtingeenheden en steeds sneller evoluerende technische en technologische trends bemoeilijken de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering. Er kan geconcludeerd worden dat er dus nog steeds aanpassingen vereist zijn zodat de preventieve wetgeving zo efficiënt mogelijk is. De Europese Commissie heeft dan ook een wetgevingspakket uitgewerkt dat zal trachten antwoord te bieden op deze verbeterpunten. De komst van een overkoepelende Europese financiële inlichtingeenheid, een wijziging van de Verordening omtrent cryptoactiva, een zesde antiwitwasrichtlijn en andere wetgeving die rechtstreeks zal worden omgezet in nationale wetgeving is de door de Commissie aangereikte oplossing voor de tekortkomingen van de wetgeving en de trends op gebied van witwassen en terrorismefinanciering. Een zeer ambitieus pakket waarvan het succes nog niet verzekerd is, maar waarvan wel gezegd kan worden dat het inspeelt op de noden in de praktijk.

Inhoudstafel

<i>Samenvatting</i>	1
<i>Onderzoeksvraag</i>	5
<i>Methodologie</i>	5
<i>Inleiding</i>	5
<i>Hoofdstuk 1. Onderscheid repressieve en preventieve benadering</i>	7
<i>Hoofdstuk 2. De historiek van de Belgische preventieve witwaswetgeving</i>	9
De wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme	9
Ratione personae.....	9
Ratione materiae.....	10
Verplichtingen.....	10
De CFI.....	12
Veranderingen door de Wet van 10 augustus 1998	14
Ratione personae.....	14
Verplichtingen.....	14
De CFI.....	16
Veranderingen door de Wet van 12 januari 2004	17
Ratione personae.....	17
Ratione materiae.....	17
De verplichtingen.....	18
De CFI.....	20
Veranderingen door de wet van 27 april 2007	22
Ratione materiae.....	22
Rapport FATF - voor de wet van 18 september 2017	24
<i>Hoofdstuk 3. De Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.</i>	27
Ratione personae	27
Ratione materiae	29
Verplichtingen	32
De verplichting tot interne controle en organisatie – artikel 8 t.e.m. 15.....	32
Algemene risicobeoordeling – artikel 16 t.e.m. 18.....	32
Waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen – artikel 19 t.e.m. 41.....	33
Analyse van atypische verrichtingen en de meldingsplicht – artikel 45 t.e.m. 63.....	38
Bevoegde autoriteiten	40
Het UBO-register – artikel 73 t.e.m. 75.....	40
De CFI – artikel 76 t.e.m. 84.....	41
De toezichtautoriteiten – artikel 85 t.e.m. 131.....	44
Internationale samenwerking - artikel 122 t.e.m. 131.....	44
Sancties	45
Administratieve sancties – artikel 132 t.e.m. 135.....	45
Strafrechtelijke sancties – artikel 136 t.e.m. 138.....	45
Belangrijkste toevoegingen door de wet van 18 september 2017	47
Rapport FATF - na de wet van 18 september 2017	50
<i>Hoofdstuk 4. Interview CFI</i>	55
<i>Hoofdstuk 5. Toekomstige evoluties</i>	57

Conclusie.....	60
Bibliografie	62
Wetgeving	62
Rechtsleer	63
Onlinebronnen.....	65

Onderzoeksvraag

Welke verbeteringen kent de wet van 18 september 2017 ten aanzien van de wetgeving van 11 januari 1993 en op welke vlakken kan de wetgeving nog verbeterd worden in het licht van witwaspreventie en terrorismefinanciering?

Methodologie

Voor de hoofdstukken met betrekking tot de wet van 11 januari 1993, de evoluties hiervan en de wet van 18 september 2017 heb ik een extensief literatuuronderzoek uitgevoerd waarin ik me heb gefocust op de inhoud van de wetgeving en de veranderingen die zijn doorgevoerd. Voor de evaluatieve hoofdstukken met betrekking tot de rapportering van de Financial Action Task Force heb ik de rapporten van de intergouvernementele organisatie geanalyseerd en vervolgens gestructureerd besproken. Aan de hand van deze rapporten heb ik de impact van de veranderingen van de wetgeving trachten te duiden. Om een inzicht te verwerven in de praktische toepassing van de preventieve witwaswetgeving heb ik gebruik gemaakt van de opportuniteit de heer Hans Van Hemelrijck te interviewen. In dit interview heb ik het diensthoofd strategische analyse bij de Cel voor Financiële Informatieverwerking de open vraag gesteld wat de dag van vandaag de grootste struikelblokken zijn voor het bestrijden van terrorismefinanciering en witwaspreventie. Zijn bevindingen heb ik op een wetenschappelijke wijze geformuleerd en opgenomen in het onderzoek. Ook wat betreft het laatste hoofdstuk omtrent de eventuele innovaties die op komst zijn, heb ik me gebaseerd op literatuuronderzoek, met name een onderzoek omtrent het voorstel van de Europese Commissie.

Inleiding

In deze masterscriptie wil ik aan de hand van een diepgaande literatuurstudie nagaan hoe de preventieve witwaswetgeving is geëvolueerd naar de wet van 18 september 2017 en wat aanleiding heeft gegeven tot deze veranderingen. Wat is de impact van deze veranderingen? Speelt de wetgeving voldoende in op opgedoken trends omtrent witwassen en terrorismefinanciering of zijn er verdere hervormingen noodzakelijk? Welke hervormingen zijn er nog op komst en zijn deze voldoende als strategie? Dit zijn de vragen die ik in deze masterscriptie wens te beantwoorden.

In het eerste hoofdstuk spits ik me kort toe op het verschil tussen de repressieve en de punitieve benadering van het Belgisch anti-witwas en terrorismefinancieringbeleid. Hier illustreer kort wat beide benaderingen inhouden en wat aanleiding heeft gegeven tot de vorming ervan.

Het tweede hoofdstuk bevat een overzicht van de evolutie van de Belgische preventieve witwaswetgeving (de Wet van 11 januari 1993) doorheen de verschillende hervormingen uit 1998, 2004 en 2007. Indien van toepassing bespreek ik telkens het personeel toepassingsgebied, het

materieel toepassingsgebied, de verplichtingen waar de onderworpen instellingen en beroepsgroepen zich aan moeten houden en de Cel voor Financiële Informatieverwerking. Dit hoofdstuk eindigt met een bespreking van het rapport van de Financial Action Task Force uit 2015 over de Belgische witwaswetgeving. In deze bespreking kaart ik aan op welke vlakken het Belgisch beleid volgens de FATF niet volstond en welke hindernissen er door de FATF er werden aangekaart.

In het derde hoofdstuk wordt de wet van 18 september 2017 uitvoerig behandeld. Hierin ga ik volgens de structuur van de wet te werk. De hoofdstukken van de wet worden in volgorde besproken namelijk het personeel toepassingsgebied, het materieel toepassingsgebied, de verplichtingen waar de onderworpen instellingen en beroepsgroepen zich aan moeten houden en de bevoegde autoriteiten waaronder de Cel voor Financiële Informatieverwerking en de sancties. Doorheen deze bespreking kaart ik ook aan op welke vlakken de wet veranderd is ten aanzien van de wet van 1993. Hierna bespreek ik nogmaals kort de belangrijkste toevoegingen van de wet van 18 september 2017. Vervolgens eindigt dit hoofdstuk met een bespreking van het herziene rapport van de FATF uit 2018 naar aanleiding van de wet van 18 september 2017. Uit dit rapport heb ik de belangrijkste verbeteringen van het Belgisch beleid aangekaart.

Het vierde hoofdstuk betreft een de conclusie van een diepte-interview met Hans Van Hemelrijck, diensthoofd strategische analyse bij de Cel voor Financiële Informatieverwerking. In dit interview licht de heer van Hemelrijck kort welke drie elementen het onderzoek naar witwaspraktijken en terrorismefinanciering nog bemoeilijken.

Het vijfde en laatste hoofdstuk behandelt de toekomstige evoluties omtrent het preventieve witwasbeleid. Hierin worden de ambitieuze plannen van de Europese Commissie besproken omtrent het vernieuwde anti-witwasbeleid. Zo wil men een zesde antiwitwasrichtlijn introduceren die de huidige wetgeving vervangt. Deze richtlijn bevat bepalingen die in nationaal recht zullen worden omgezet, zoals regels inzake nationale toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden in de lidstaten. Ook heeft de Commissie een verordening voorgesteld die zich met rechtstreeks toepasselijke regels focust op cliëntenonderzoek en uiteindelijk begunstigde. Vervolgens opteert de Commissie voor de oprichting van een nieuwe Europese financiële inlichtingsdienst voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. Tot slot bevat het pakket een herziening van de verordening met betrekking tot geldovermakingen om overdrachten van cryptoactiva te traceren.

Hoofdstuk 1.

Onderscheid repressieve en preventieve benadering

Het anti-witwas en terrorismefinancieringbeleid in België kent twee zijden, het onderscheid kan gemaakt worden tussen de strafrechtelijke repressieve aanpak en de financieelrechtelijke preventieve aanpak. Hoewel er duidelijke verschillen bestaan in de aanpak, doelstellingen en opsporingmethodes, gaat het echter niet om twee afzonderlijk afgescheiden benaderingen, maar om een complex stelsel van regels waarbij de strafrechtelijke normen en de financieelrechtelijke normen elkaar ondersteunen.¹ Desondanks dat deze beide benaderingen dus onlosmakelijk verbonden zijn met elkaar, kan men een aantal fundamentele verschillen vernoemen. De preventieve aanpak is grotendeels gericht op het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering en het bestrijden van het gebruik door criminele organisaties van financiële instellingen met witwassen of terrorismefinanciering als doel.² De repressieve aanpak zorgt voor een strafbaarstelling van terrorismefinanciering en witwassen en verklaart het vermogen dat door het witwassen opgebouwd is voor verbeurd. Deze strafbaarstelling zorgt dus voor een afstraffings- en een afschrikkende.³

Met betrekking tot de opsporingsmethodes kunnen ook enkele grote verschilpunten worden aangehaald. Met opsporingsmethodes bedoelt men dan niet per se politie of gerechtelijke opsporingstechnieken, maar eerder de benadering via dewelke terrorismefinanciering- en witwasfenomenen worden opgespoord. De preventieve benadering tracht door bepaalde financiële instellingen of beroepen aan informerende verplichtingen te onderwerpen, meer transparantie te bekomen rond het bewegen van geldsommen. Op deze manier tracht men dus crimineel of witgewassen geld op te sporen. Vanaf wanneer men op de hoogte is van deze verdachte verplaatsingen van geld, kan men dus via het ontdekte criminele vermogensvoordeel op zoek gaan naar de opdrachtgevers en dus de daders van het hoofdmisdrijf. De repressieve en dus strafrechtelijke benadering focust zich in tegenstelling dan weer eerder op de winstgevende criminaliteit en het bestraffen van de volgens de wet strafbaar gestelde handelingen.⁴

Tot slot verschilt de herkomst van de twee zijden. Het preventieve luik vindt haar oorsprong in de Zwitserse financiële wetgeving. Aan de hand van de Europese witwasrichtlijnen en aanbevelingen van de FATF is deze aanpak internationaal verspreid. Het repressieve luik werd grotendeels internationaal geïntroduceerd onder druk van Amerika naar aanleiding van terroristische groepen die veel macht hadden verworven.⁵

---

¹ G., STESENS, De nationale en internationale bestrijding van het witwassen. Onderzoek naar een meer effectieve bestrijding van de profijtgerichte criminaliteit, Antwerpen, Intersentia, 1997, 138.

² A. VAN ROOSBROECK, Witwassen. Voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 1.

³ G., STESENS, De nationale en internationale bestrijding van het witwassen. Onderzoek naar een meer effectieve bestrijding van de profijtgerichte criminaliteit, Antwerpen, Intersentia, 1997, 139.

⁴ G., STESENS, De nationale en internationale bestrijding van het witwassen. Onderzoek naar een meer effectieve bestrijding van de profijtgerichte criminaliteit, Antwerpen, Intersentia, 1997, 140-141.

⁵ T. INCALZA, Witwassen van fiscale vermogensvoordelen, Antwerpen, Intersentia, 2019, 32.

Hoofdstuk 2.

De historiek van de Belgische preventieve witwaswetgeving

De wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Na de introductie van de strafbaarstelling van witwassen door de wet van 17 juli 1990 werd ook de eerste stap gezet naar andere opsporingsmanieren. Gezien financiële instellingen steeds vaker het slachtoffer werden van witwasoperaties, zorgde de wet van 11 januari 1993 ervoor dat ook financiële instellingen een belangrijke plaats zouden innemen met betrekking tot het opsporen van witwaspraktijken.⁶ Deze wet kwam er naar aanleiding van de Europese Richtlijn van 10 juni 1991. Naast de strafrechtelijke bestraffing van witwassen werd nu ook een meldingsplicht voor de financiële sector geïntroduceerd zodat men ook de criminele gelden kan opsporen en in kaart brengen. Ten eerste voorziet de wet een reeks meldingsverplichtingen waar financiële instellingen zich aan moeten houden. Ten tweede zijn de financiële instellingen verplicht hun medewerking te verlenen via het systeem van informatieverstrekking voor de Cel voor Financiële Informatieverwerking.⁷

Ratione personae

Artikel 2 van de wet van 11 januari 1993 bepaalt het toepassingsgebied, namelijk financiële instellingen en personen. Denk hierbij aan beursvennootschappen of de Nationale Bank van België. Tijdens de besluitvorming was er onenigheid over het opnemen van notarissen in deze lijst, omdat zij ook gelden kunnen ontvangen die mogelijk van criminele afkomst zijn. Echter, omdat deze betalingen via rubriekrekeningen lopen en dus niet via financiële instellingen, zijn zij niet in staat dergelijke geldverhandelingen te melden.⁸ Naast het opnemen van notarissen, werden er ook voorstellen gedaan om makelaars in onroerend goed en immobiliëndelers aan het toepassingsgebied toe te voegen. Dit werd overwogen omdat in het verleden was gebleken dat deze beroepsgroepen regelmatig met criminele gelden geconfronteerd werden. Uiteindelijk werden ze toch niet in de lijst opgenomen gezien de Minister van mening was dat men zich dan buiten het toepassingsgebied van de Richtlijn zou bevinden.⁹ De Koning heeft wel de bevoegdheid om andere financiële ondernemingen of personen aan de lijst toe te voegen, om zo in te kunnen spelen op de veranderingen van witwastechnieken.¹⁰

---

⁶ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 13-16.

⁷ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 11.

⁸ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 11.

⁹ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 57.

¹⁰ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 55.

Ratione materiae

Wat betreft materieel toepassingsgebied heeft de Belgische wetgever gekozen voor een andere financieelrechtelijke invulling van witwassen dan de strafrechtelijke definitie. De definitie uit artikel 3 luidt als volgt: "Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder "witwassen van geld":

- de omzetting of overdracht van geld of activa met de bedoeling de illegale herkomst ervan te verbergen of te verdoezelen of een persoon die betrokken is bij een misdrijf waaruit dit geld of deze activa voortkomen, te helpen ontkomen aan de rechtsgevolgen van zijn daden
- het verhelen of verhullen van de aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing of eigendom van geld of activa waarvan men de illegale herkomst kent
- De verwerving, het bezit of het gebruik van geld of activa waarvan men de illegale herkomst kent
- De deelneming aan, de medeplichtigheid tot, de poging tot, de hulp aan, het aanzetten tot, het vergemakkelijken van of het geven van raad betreffende een van de in de drie voorgaande punten bedoelde daden."

In tegenstelling tot de strafrechtelijke invulling, waar de strafbepaling op toepassing is op vermogensvoordelen uit alle soorten misdrijven, is de preventiewet enkel van toepassing op de vermogensvoordelen uit de misdrijven opgenoemd in artikel 3, §2.¹¹ Concreet betekent dit illegale vermogensvoordelen die voortvloeien uit een misdrijf gelinkt aan terrorisme, illegale drughandel, georganiseerde misdaad, illegale wapenhandel of handel in goederen en koopwaren, handel in clandestiene werkrachten en exploitatie van prostitutie of mensenhandel. Door deze limitatieve lijst kon de Belgische wetgever verzekeren dat de financiële instellingen niet te zwaar belast zouden worden.¹²

Verplichtingen

Allereerst verplicht de wet de medewerking van de financiële tussenpersonen in artikel 3 om daden van witwassen te achterhalen.¹³ Vervolgens bestaat er de identificatieverplichting. De financiële sectoren dienen op de hoogte te zijn van de identiteit van hun cliënt vanaf het moment dat er sprake is van een zakenrelatie, vanaf dit moment wordt de cliënt geacht 'gewoon cliënteel' te zijn. Deze zakenrelatie kan men kenmerken door de voortdurende aard met opeenvolgende prestaties, denk hierbij aan het huren van een kluis of het openen van een bankrekening. De identificatiegegevens hebben betrekking op de voornaam, de naam en het adres. In geval van een rechtspersoon dient men de firma en de maatschappelijke zetel van het bedrijf te kennen. Deze identificatie moet binnen een redelijke termijn plaatsvinden.¹⁴ Wie niet onder de term gewoon cliënteel valt kan door een occasionele verrichting ook onder de identificatieverplichting vallen. Financiële instellingen zijn namelijk verplicht de identiteit op te vragen bij transacties van 10.000 euro of meer. Dit kan ook

---

¹¹ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 57.

¹² P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 60-63.

¹³ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 72.

¹⁴ B. MOMMENS, "Obligations dans le cadre de la lutte contre le blanchiment de l'argent - Loi belge du 11 janvier 1993" in X. (ed.), La nouvelle législation bancaire belge, Gent, Mys & Breesch, 1994, (98-104) 99.

wanneer verschillende bedragen in verband met elkaar lijken te staan en tot deze som komen.¹⁵ Ten slotte kan er ook bij verschillende kleinere bedragen, ongeacht de totaalwaarde, die worden overgemaakt, beslist worden tot identificatie over te gaan. Dit wanneer er een vermoeden is dat deze specifieke verrichtingen witwasoperaties uitmaken. Deze verdachte transacties worden in het Belgisch recht niet gedefinieerd, maar deze kunnen worden geïllustreerd als bedragen die regelmatig naar het buitenland worden verplaatst zonder enige reden. Een ander voorbeeld is het openen van verscheidene bankrekening bij verschillende instellingen.¹⁶

Wanneer men vermoedt of zeker is van het feit dat oftewel de gewone hetzij de occasionele cliënt niet in eigen naam handelt of voor rekening van een ander, moeten de financiële instellingen via alle nuttige maatregelen trachten te achterhalen wie de daadwerkelijke economische rechthebbende is.¹⁷ Er bestaan wel twee uitzonderingen op deze identificatieplicht. Allereerst is dit niet nodig wanneer de cliënt zelf geacht wordt een financiële tussenpersoon te zijn, omschreven in de wet. Ten tweede in het geval van levensverzekeringen wanneer de premie 1000 euro niet te boven gaat.¹⁸

Hiernaast is er ook de bewaarplicht. Voor de periode van 5 jaar na de beëindiging van de klantenrelatie dienen de financiële instellingen de identificatiegegevens die als staving gediend hebben, te bewaren. Voor gewone cliënten begint deze periode dus vanaf het stopzetten van de zakenrelatie, voor occasionele klanten begint de periode wanneer de verrichting voltooid is. Ook dienen de financiële tussenpersonen gedurende 5 jaar de stukken omtrent alle uitgevoerde transacties bij te houden vanaf de uitvoering hiervan. Dit zodat men deze verrichtingen na afloop nog in detail in kaart kan brengen.¹⁹

Vervolgens heeft men de plicht tot waakzaamheid geïnstalleerd. Wanneer een transactie gebruikt zou kunnen worden voor het witwassen van geld en dit vermoeden bestaat gezien de aard of het afwijkend karakter van deze verrichting, moeten de financiële instellingen dit grondig onderzoeken en beschrijven in een schriftelijk verslag. Dit verslag wordt 5 jaar opgeslagen. Wanneer verschillende verslagen zouden aantonen dat er een connectie bestaat tussen deze verschillende dossiers moet men de Cel voor Financiële Informatieverwerking hiervan informeren.²⁰

Opdat medewerkers niet het slachtoffer zouden worden van een onvrijwillige medewerking aan het witwassen van geld, stelde de wet dat de financiële instellingen nodige maatregelen dienen te treffen om hun personeel met de wetgeving vertrouwd te maken. Dit kan door middel van het organiseren van opleidingen die de werknemers dienen bij te wonen.²¹ Om de toestroom van meldingen binnen de onderworpen instellingen zo efficiënt mogelijk te verwerken dient er ook een

---

¹⁵ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 78.

¹⁶ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 75-81.

¹⁷ Art. 5, §1, wet van 11 januari 1993.

¹⁸ Art. 6, wet van 11 januari 1993.

¹⁹ Art. 7, wet van 11 januari 1993.

²⁰ A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 84.

²¹ B. MOMMENS, "Obligations dans le cadre de la lutte contre le blanchiment de l'argent - Loi belge du 11 janvier 1993" in X. (ed.), La nouvelle législation bancaire belge, Gent, Mys & Breesch, 1994, (98-104) 101.

“witwasverantwoordelijke” aangeduid te worden. Dit kunnen één of verschillende leden van het personeel uitmaken die verantwoordelijk zijn voor de toepassing van de preventieve witwaswetgeving.²²

Dan misschien wel de meest belangrijke verplichting: de meldingsplicht. Er zijn verschillende zaken die gemeld moeten worden aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking door de financiële instellingen. De meest belangrijke meldingsplicht is het melden van transacties die verband lijken te houden met witwaspraktijken. Wanneer men op de hoogte is van of een vermoeden heeft over een lopende witwaspraktijk dient men steeds de Cel voor Financiële Informatieverwerking hiervan op de hoogte te brengen. Dit begrip van vermoeden wordt zeer breed ingevuld gezien de financiële instellingen vaak enkel en alleen kunnen uitgaan vanuit speculatie en nooit concrete bewijzen bezitten.²³ Wanneer de situatie zich voordoet dat de financiële tussenpersoon toch op de hoogte zou zijn van de witwasfeiten, dient men onmiddellijk deze gegevens door te sturen aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking.²⁴ Gezien deze meldingsplicht de geheimhoudingsverplichting van de instellingen in het gedrang laat komen, heeft men er ook voor gezorgd dat dit geen aanleiding kan geven tot aansprakelijkheid.²⁵ Naast de meldingsverplichtingen voor de financiële instellingen bestaan er ook meldingsverplichtingen voor de toezichthoudende overheden.²⁶

De CFI

Gezien de Richtlijn 308/91/EEG aan de staten de verplichting oplegde een verantwoordelijke autoriteit voor het bestrijden van witwaspraktijken te creëren waar de financiële instellingen terecht konden, heeft België een onafhankelijke instelling opgericht, namelijk de Cel voor Financiële Informatieverwerking. Het K.B. van 11 juni 1993 regelt de organisatie en werking van de Cel voor Financiële Informatieverwerking. Deze cel staat los van enige politiediensten of gerechtsdiensten en bezit een eigen begroting en rechtspersoonlijkheid. Deze beslissing tot het introduceren van een volkomen nieuwe instantie kwam er nadat de banken zeer verontwaardigd hadden gereageerd op het feit dat ze niet alleen hun cliënten moesten aangeven wanneer ze een vermoeden van witwas hadden, maar dat ze ook nog eens bestraft zouden worden indien ze dit niet deden. De bankensector stond erop dat ze deze gegevens enkel zouden willen melden aan een onafhankelijke instelling die niet onderworpen zou zijn aan artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.²⁷ Om deze redenen besloot men dus een instantie van administratieve aard te creëren die zich tussen de financiële instellingen en het gerecht bevond. Slechts na het grondig onderzoeken van de overgemaakte informatie zal de Cel de gegevens aan het parket overmaken. Dit ook omwille van de anders overbelasting van het parket. De Cel bestaat uit financiële deskundigen onder leiding van een

---

²² A. VAN ROOSBROECK, *Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen*, Antwerpen, ETL, 1995, 86.

²³ Memorie van Toelichting, Gedr. St., Senaat, BZ 1991-1992, 468-1, 15.

²⁴ A. VAN ROOSBROECK, *Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen*, Antwerpen, ETL, 1995, 86.

²⁵ G. STESENS, “Meldingsplicht inzake witwassen” in X. (ed.), *Strafrecht en strafvordering. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, 2000, losbl.

²⁶ G. STESENS, “Meldingsplicht inzake witwassen” in X. (ed.), *Strafrecht en strafvordering. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, 2000, losbl.

²⁷ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, *De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België*, Brussel, Bruylant, 2003, 8.

parketmagistraat. Deze deskundigen worden bijgestaan door administratief personeel.²⁸ Gezien het belang van de onafhankelijkheid van de Cel zijn er een resem toelatingsvoorwaarden waaraan men moet voldoen. Zo moet men de volle leeftijd van 35 jaar bereikt hebben, Belg zijn, genieten van hun burgerlijke en politieke rechten en beschikken over minstens 10 jaar ervaring in een functie die (administratief)rechtelijk of wetenschappelijk verband houdt met ondernemingen en hun werking of personen waarop de wet van 11 januari 1993 van toepassing op is. Ook mag men geen verkozen openbaar mandaat bekleden of een activiteit uitoefenen die de onafhankelijkheid van hun functie in het gedrang zou kunnen brengen. Denk hierbij aan de functie van zaakvoerder of bestuurder in een onderneming.²⁹

Het takenpakket van de Cel voor Financiële Informatieverwerking bestaat uit het meldpunt te zijn van informatie omtrent witwasfeiten, deze informatie te analyseren en indien vereist, de gerechtelijke instanties te informeren over deze relevante informatie. Wanneer de verplichtingen uit de wet van 11 januari 1993 niet worden nageleefd kan men een administratieve geldboete opleggen en de beslissingen openbaar maken.³⁰ Gezien het doel van deze Cel eruit bestaat bij te dragen aan de preventie van witwassen heeft men de Cel een groot aantal bevoegdheden toegekend. Niet alleen financiële instellingen kunnen bevestigd worden door de Cel, maar ook overheidsdiensten zoals de politiediensten of administratieve diensten kunnen bevestigd worden. Hier geldt natuurlijk wel een strikte geheimhoudingsplicht om het goed functioneren van de samenwerking te waarborgen. Op deze geheimhoudingsplicht bestaan wel enkele uitzonderingen, namelijk wanneer gevraagd wordt in rechte te getuigen, wanneer in het kader van een internationale samenwerking informatie wordt uitgewisseld, wanneer de Cel samenwerkt met het Europees Bureau voor Fraudebestrijding en wanneer er informatie wordt verstrekt aan de toezichthoudende, controle- en tuchtoverheden.³¹ Na kennisname van een verdachte transactie kan de Cel ook bijkomstige inlichtingen vorderen van de betrokken financiële instellingen en personen.³²

De taak van het personeel van de Cel bestaat eruit te onderzoeken of er indicaties zijn die duiden op witwaspraktijken volgens de wet van 11 januari 1993. Wanneer naar aanleiding van een melding een vermoeden van witwassen van geld bestaat, wordt het desbetreffende dossier onmiddellijk overgemaakt aan het parket. Bij een ernstig vermoeden naar aanleiding van een onderzoek omtrent een melding door een financiële instelling, wordt de Procureur des Konings van Brussel op de hoogte gebracht. De keuze voor Brussel werd genomen omwille van het feit dat veel financiële instellingen, ondernemingen en personen hun hoofdzetel hebben te Brussel. Deze informatieoverdracht is echter niet nodig wanneer deze informatie de Procureur reeds bereikt heeft door een eerdere mededeling.³³

---

²⁸ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 8-9.

²⁹ Artikel 2 Koninklijk Besluit 11 juni 1993 inzake de samenstelling, de organisatie, de werking en de onafhankelijkheid van de cel voor financiële informatieverwerking.

³⁰ Art. 22, wet van 11 januari 1993.

³¹ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 126-129.

³² A. VAN ROOSBROECK, Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 100.

³³ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 148-154.

Veranderingen door de Wet van 10 augustus 1998

Gezien de veranderingen in het witwaslandschap werd de witwaswetgeving van 1993 herzien in 1998. Men merkte op dat bijvoorbeeld casino's, verzekeringskantoren en accountants of boekhouders een rol speelden in het witwaslandschap. Alsook beroepen en ondernemingen die niet gezien konden worden als beroepen uit de financiële sector, zoals advocaten en notarissen, verschenen op de radar.³⁴ Er werd dus besloten het personeel toepassingsgebied van de preventieve witwaswetgeving uit te breiden en een resem aanvullingen toe te voegen.

Ratione personae

Casino's, notarissen, vastgoedmakelaars, gerechtsdeurwaarders, accountants en geldvervoerders werden aan de lijst van personen die onder het toepassingsgebied van de preventieve witwaswetgeving toegevoegd. Gezien deze opsomming beroepen, met uitzondering van de vastgoedmakelaars en geldvervoerders, onderworpen zijn aan het bankgeheim, werd een nieuw artikel voor deze categorie geïntroduceerd. Tot deze categorie werden ook casino's toegevoegd.³⁵ Er werd ook beargumenteerd dat advocaten hier ook tot moesten behoren maar gezien hun pleitmonopolie en beroepsgeheim werd dit uitgesteld.³⁶

Verplichtingen

Ook voor de toegevoegde beroepen geldt de verplichting cliënteel te kunnen identificeren door een bewijsstuk. Deze verplichting geldt vanaf het moment dat de cliënt een gewone cliënt wordt. Ook gelegenheidscliënteel wordt aan de identificatieplicht onderworpen wanneer er sprake is van een transactie van 10.000 EUR of meer. Ook wanneer er verschillende transacties zijn die samen 10.000 EUR of meer uitmaken doordat deze transacties verband houden met mekaar, dient men de identificatieverplichting uit te voeren. Of wanneer er een vermoeden tot witwassen is, ongeacht het bedrag, is men onderworpen aan de identificatieverplichting. Op deze verplichting bestaat een uitzondering voor notarissen en gerechtsdeurwaarders. Dit gezien een notaris al verplicht is om de persoon in kwestie te identificeren en omdat een gerechtsdeurwaarder meestal wordt aangesteld door een advocaat en ook hier de persoon in kwestie reeds geïdentificeerd is. De uitzondering op de identificatieverplichting die bestaat tussen financiële tussenpersonen en financiële instellingen bestaat niet bij deze beroeps categorieën, deze zijn dus wel verplicht deze cliënten te identificeren.³⁷

Daar de vorige wetgeving enkel melding maakte van een bewijsstuk dat de identiteit moest staven, vermeld de wet van 10 augustus 1998 dat men een verplichte fotokopie van dit afschrift moet

---

³⁴ A. VAN ROOSBROECK, *Witwassen : voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen*, Antwerpen, ETL, 1995, 58-65.

³⁵ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", *TBH*, 1999, afl. 7, 2.

³⁶ R. DEVLOO, "De meldingsplicht bij fraude na de wet van 10 augustus 1998", *R.W.*, 1998-1999, afl. 33, 1195-1206.

³⁷ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", *TBH*, 1999, afl. 7, 8.

bewaren.³⁸ Deze bewijsstukken van identificatie en de bewijsstukken van de transacties moeten gedurende vijf jaar na de beëindiging van de klantenrelatie worden bijgehouden. Gezien de identificatieverplichting niet geldt voor gerechtsdeurwaarders en notarissen, is deze verplichting voor hen ook niet van toepassing.³⁹ Wel is men verplicht, wanneer er twijfel bestaat over de daadwerkelijke economische begunstigde van een transactie, informatie te verzamelen om te achterhalen wie deze economische rechthebbende dan wel feitelijk is.⁴⁰

De waakzaamheidverplichting houdt in dat wanneer een transactie zou gebruikt kunnen worden voor het witwassen van geld en men dit vermoedt gezien de aard of het afwijkend karakter van deze verrichting, de financiële instellingen verplicht zijn dit grondig te onderzoeken en op te nemen in een schriftelijk verslag.⁴¹ Gezien er geen specifieke criteria werden verbonden aan de opmerkelijke en ongebruikelijke transacties die vervat waren in de waakzaamheidplicht uit de wet van 11 januari 1993, introduceerde de wet van 10 augustus 1998 een oplossing. De koning kan via een lijst duiden welke verrichtingen verband kunnen houden met witwaspraktijken en wanneer men hierover concreet een verslag moet opstellen.⁴²

Gezien andere Europese landen reeds voor een verplichting van girale betalingen vanaf een bepaald bedrag hadden gekozen is ook de Belgische wetgever hierin gevolgd. Deze girale betalingen bieden het voordeel dat de herkomst hiervan makkelijker valt te achterhalen. Wanneer een notariële akte het bedrag van 25.000 EUR overstijgt, dient de betaling te gebeuren aan de hand van een overschrijving of cheque. Gezien men anders misbruik zou plegen, wordt er rekening gehouden met de gehele waarde van de verrichting. Ook moet de notariële akte voortaan het rekeningnummer waarmee de betaling is gedaan, vermelden.⁴³

Wat de meldingsplicht betreft, geldt voor geldkoeriers en vastgoedmakelaars dat wanneer zij vermoeden dat een verrichting die zij moeten uitvoeren, gerelateerd is aan witwaspraktijken, ze vooraleer ze de transactie uitvoeren, verplicht de Cel voor Financiële Informatieverwerking op de hoogte brengen. Hierop geldt de uitzondering dat wanneer dit onmogelijk is of wanneer dit de vervolging van het misdrijf zou verhinderen men de Cel na de uitvoering van de transactie op de hoogte mag brengen.⁴⁴

Voor gerechtsdeurwaarders, externe accountants, notarissen en bedrijfsrevisoren is deze meldingsplicht minder strikt gezien hun beroeps. Enkel wanneer deze beroepsgroepen feiten

---

³⁸ R. DEVLOO, "De meldingsplicht bij fraude na de wet van 10 augustus 1998", R.W., 1998-1999, afl. 33, 1195-1206.

³⁹ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 73-75.

⁴⁰ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", TBH, 1999, afl. 7, 9.

⁴¹ P. DE MÛELENAERE en J. SPREUTELS, De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België, Brussel, Bruylant, 2003, 80.

⁴² Artikel 10 Wet 10 AUGUSTUS 1998.

⁴³ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", TBH, 1999, afl. 7, 11-12.

⁴⁴ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", TBH, 1999, afl. 7, 12-14.

vaststellen tijdens het uitoefenen van hun beroep waarvan men weet of zou moeten weten dat deze in verband staan met witwaspraktijken. Deze minder strenge verplichting is er gekomen omwille van het beroepsgeheim waarvan het schenden wettelijk strafbaar is. Dit beroepsgeheim kan enkel worden geschonden wanneer er een versterkt vermoeden geldt, en het dus een situatie betreft waarbij een witwaspraktijk de meest vermoedelijke verklaring zou zijn.⁴⁵

Voor casino's betekent de meldingsplicht dat men de Cel dient te informeren vanaf het moment dat zij een vermoeden hebben of op de hoogte zijn van een witwaspraktijk. Ook verrichtingen met een afwijkend karakter en transacties die voldoen aan de lijst van criteria als opgesteld door de Koning dienen gemeld te worden.⁴⁶

De CFI

Gezien het personeel toepassingsgebied uitgebreid is tot de enerzijds casino's, geldkoeriers en vastgoedmakelaars, mag de Cel voor Financiële Informatieverwerking van deze beroepsgroepen vorderen dat men alle nodige inlichtingen ter beschikking stelt die zou nodig achten voor eventuele onderzoeken naar witwaspraktijken.⁴⁷ Deze vordering tot het verstrekken van informatie is niet gelimiteerd tot de beroepsgroep of onderneming die de initiële melding heeft gedaan, men kan het ook vorderen van alle andere ondernemingen of beroepsgroepen waarop de wet van toepassing is.⁴⁸ Anderzijds zijn de beroepsgroepen notarissen, bedrijfsvisoren, externe accountants en gerechtsdeurwaarders ook toegevoegd aan het toepassingsgebied. Ook hier geldt een uitzondering, gezien het beroepsgeheim dat verbonden is aan hun beroep. Zij hebben de mogelijkheid de verplichting tot extra inlichtingen te verschaffen, te weigeren indien ze van oordeel zijn dat deze inlichtingen onder het beroepsgeheim vallen.⁴⁹

Wanneer verdachte transacties wijzen op vermoedelijke witwaspraktijken die voortvloeien uit de door de wet opgesomde misdrijven, dient de Cel voor Informatieverwerking het Parket onmiddellijk te informeren. Volgens de wet van 11 januari 1993 diende dit overgemaakt te worden aan de Procureur des Konings te Brussel. Dit zorgde echter voor een overbelasting van het Brussels parket en had tot gevolg dat veel relevante informatie niet tijdig verwerkt kon worden.⁵⁰ Om dit probleem op te lossen, introduceerde de wet van 10 augustus 1998 voortaan het principe dat men de territoriaal bevoegde Procureur des Konings diende te informeren. Wel moet de Cel voor Informatieverwerking telkens bij het informeren van de desbetreffende Procureur des Konings, een afschrift opmaken en toesturen aan de Nationale of Federale procureur. Dit omwille van het feit dat dossiers soms door verschillende politiediensten worden behandeld.⁵¹

---

⁴⁵ R. DEVLOO, "De meldingsplicht bij fraude na de wet van 10 augustus 1998", R.W., 1999, afl. 33, 1198-1201.

⁴⁶ Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993, Parl.St. Kamer, 1997-1998, nr.1335/1, 18.

⁴⁷ Art. 15, §1, wet van 11 januari 1993.

⁴⁸ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", TBH, 1999, afl. 7, 13-15.

⁴⁹ R. DEVLOO, "De meldingsplicht bij fraude na de wet van 10 augustus 1998", R.W., 1999, afl. 33, 1202.

⁵⁰ J.P. SPREUTELS en C. GRIJSEELS, "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", TBH, 1999, afl. 7, 15-17.

⁵¹ Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993, Parl.St. Kamer, 1997-1998, nr.1335/1, 27.

Veranderingen door de Wet van 12 januari 2004

Sinds de herziene preventieve wetgeving van 1998 hadden er zich in het witwaslandschap weer een heleboel ontwikkelingen voorgedaan. Naar aanleiding van de tweede Witwasrichtlijn 2001/97/EG werd de preventieve witwasregelgeving aangescherpt met de Wet van 12 januari 2004.

Ratione personae

Aan het personeel toepassingsgebied van de preventieve witwaswetgeving werden nu ook de geregistreerde diamanthandelaren, verzekeringsbemiddelaars en advocaten toegevoegd. Bij het bespreken van de wet van 10 augustus 1998 werd er ook al geopperd de beroepsgroep advocaten aan het personeel toepassingsgebied toe te voegen. Dit vormde echter nog een probleem omwille van het pleitmonopolie en het beroepsgeheim dat met het beroep van advocaat gepaard gaan.⁵² De Cel voor Financiële Informatieverwerking beaamde reeds wel de nood om de advocaten aan de wet te onderwerpen, gezien advocaten steeds vaker opdoken in de dossiers omtrent witwasoperaties. Zo is het advocatenberoep gevoelig voor gebruik gemaakt te worden voor witwaspraktijken gezien men vaak beroep doet op advocaten voor het oprichtingen van trusts. Hierdoor kan men de anonimiteit bewaren en de oorsprong van het geld verbergen. Ook de derdenrekening van de advocaat blijkt gegeerd om anonimiteit te behouden.⁵³

Wel zijn ze onderworpen aan enkele beperkingen. Advocaten zijn enkel en alleen onderworpen aan de preventieve witwaswetgeving wanneer ze hun cliënteel bijstaan bij de voorbereidingen of het uitvoeren van de acquisitie van bedrijven of onroerende goederen alsook de verkoop hiervan, geldbeheer, het beheer van waardepapieren, effecten of andere activa, het openen en beheren van een bank- of spaarrekening, het beheer van een effectenrekening, de organisatie van de nodige inbreng bij het oprichten, uitbaten of beheren van een vennootschap alsook het oprichten, uitbaten of beheren van deze vennootschap, een trust of enige andere structuur.⁵⁴

Ratione materiae

Naar aanleiding van de tragische gebeurtenissen van 11 september 2001 werd het bestrijden van terrorismefinanciering belangrijker dan ooit tevoren. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Financial Action Task Force (FATF) werd nu ook in België de nadruk gelegd op het feit dat het voorkomen van terrorismefinanciering een groot aspect diende uit te maken van de preventieve wetgeving omtrent witwassen.⁵⁵ Daarnaast werd met de wet van 12 januari 2004 de lijst met toepasselijke misdrijven uitgebreid. Zo voegt men zeeroverij, valsmunterij, het namaken van goederen en ernstige milieucriminaliteit toe aan de lijst misdrijven.

---

⁵² Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 27-28.

⁵³ J. DE WIT, "Advocaten niet langer immuun voor witwaswet", Juristenkrant 2004, afl. 81, 1.

⁵⁴ J. DE WIT, "Advocaten niet langer immuun voor witwaswet", Juristenkrant 2004, afl. 81, 2.

⁵⁵ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 17.

De verplichtingen

Wat betreft de identificatieverplichting van gewone en toevallige cliënten heeft de wet van 12 januari 2004 alle beroepsgroepen die toegevoegd zijn aan de wetgeving, ook onderworpen aan deze verplichting. Daarnaast heeft men de uitzondering die gold voor gerechtsdeurwaarders en notarissen opgeheven.⁵⁶ Ten tweede is men niet langer gelimiteerd tot het identificeren van de cliënt maar ook moet men de lasthebbers van de cliënt identificeren.⁵⁷ Ten derde bestaat de identificatieverplichting er niet alleen meer uit een identificatiebewijs op te vragen, ook moet dit bewijs gecontroleerd worden wanneer de authenticiteit van het document in vraag kan worden gesteld.⁵⁸ Ten vierde wordt de identificatie van de occasionele cliënt uitgebreid tot verrichtingen die minder kunnen bedragen dan 10 000 EUR indien men een vermoeden heeft dat deze verrichting te maken heeft met terrorismefinanciering of beroepsmatige bemiddelaars die diensten van geldoverdracht aanbieden.⁵⁹ Ook bij verkoop op afstand dienen instellingen adequate identificatiemaatregelen te nemen gezien het vergrote risico op vervalste gegevens. Deze maatregelen werden wel niet gespecificeerd.⁶⁰ Deze gegevens dienen nog steeds ten minste 5 jaar te worden bewaard. Ook de personen die voorheen werden uitgesloten van de verplichting, namelijk de notarissen en de gerechtsdeurwaarders, zijn nu net als de nieuwe toegevoegde beroepsgroepen ook aan deze bewaarplicht onderworpen.⁶¹

Indien er twijfel bestaat over de daadwerkelijke economische begunstigde van een transactie, dient men informatie te verzamelen om te achterhalen wie deze economische rechthebbende dan wel feitelijk is. Ook wanneer het gaat om een trust of rechtspersoon. In dit geval moet men zoeken naar de natuurlijke personen die deze rechtspersoon of trust bezitten oftewel de effectieve controle erover uitvoeren. Bij een beursgenoteerde vennootschap is dit echter niet nodig gezien er reeds voldoende informatie beschikbaar is over de daadwerkelijke identiteit van de begunstigden.⁶²

Nog steeds bestaan er enkele uitzonderingen op de verplichting tot identificatie. Wanneer de cliënt gezien kan worden als een aan de preventieve witwaswetgeving onderworpen entiteit is men niet verplicht tot identificatie over te gaan. Wel moet deze zijn vestiging hebben in een land waarbij de wetgeving even strenge normen hanteert omtrent de preventieve witwaswetgeving als België.⁶³ Deze uitzondering geldt niet voor de vastgoedmakelaars en de geregistreerde diamanthandelaars.⁶⁴

---

⁵⁶ J. DE WIT, "Advocaten niet langer immuun voor witwaswet", *Juristenkrant* 2004, afl. 81, 2-3.

⁵⁷ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 40-42.

⁵⁸ Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 32

⁵⁹ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 43-44.

⁶⁰ Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 36.

⁶¹ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 50.

⁶² Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 35.

⁶³ Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 35.

⁶⁴ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 50.

Ook de verplichting tot waakzaamheid kent een kleine aanpassing. Men dient ten tijde van de gehele professionele relatie rekening te houden met de kennis die men bezit over de cliënt, de commerciële activiteiten die deze cliënt uitvoert, zijn risicoprofiel en de eventuele oorsprong van de gelden. Ook na de voltooiing van de transactie dient men waakzaam te zijn voor nieuwe risico's. Wanneer transacties geen bewijsbare economische rechtvaardiging hebben, moeten de instellingen deze nauwkeurig onderzoeken. De concrete betekenis van dit begrip 'nauwkeurig onderzoeken' en waarmee men rekening moet houden tijdens het beoordelen van de transactie kan men terugvinden in de Memorie van Toelichting. Van dit onderzoek dient een schriftelijk verslag te worden opgemaakt. De witwasverantwoordelijke van de instelling neemt dit in ontvangst en bewaart het voor minstens 5 jaar. De niet-financiële beroepen zijn van deze verplichting wel vrijgesteld.⁶⁵ Deze verplichtingen tot identificatie en waakzaamheid mogen voortaan wel door een zaakaanbrenger gebeuren indien deze valt onder de definitie van een financiële- of kredietinstelling. Wel dienen deze instellingen onderworpen te zijn aan een wetgeving van een land die even strenge normen hanteert omtrent de identificatie- en waakzaamheidsverplichting als België. De optie tot het uitbesteden van de twee verplichtingen is echter ook niet mogelijk voor de geregistreerde diamanthandelaars en de vastgoedmakelaars.⁶⁶

Wat betreft de vorming van het personeel, dienen nu ook advocaten hun medewerkers de nodige onderrichtingen te verschaffen om op de hoogte te zijn van de bepalingen van de preventieve witwaswetgeving. Men moet dus ook als advocaat opleidingen verschaffen waar het personeel leert transacties die te maken kunnen hebben met het witwassen van geld, te detecteren en behandelen. De verplichting echter om een witwasverantwoordelijke aan te wijzen geldt niet voor advocaten, noch voor externe accountants, notarissen, gerechtsdeurwaarders of bedrijfsrevisoren.⁶⁷

De girale betalingsplicht bleek na de introductie ervan vaak te worden omzeild met het medeweten van notarissen die zich verschuilden achter artikel 3 van het notarisambt. Dit artikel stelt dat men als notaris verplicht is zijn diensten aan te bieden wanneer hij hiertoe wordt verzocht. Vaak bleek men het bedrag dus al in contanten te hebben voldaan nog voordat de akte verleden werd.⁶⁸ Om deze praktijk tegen te gaan werd de verplichting veralgemeend en uitgebreid tot ook het compromis van onroerende goederen. Ook werd het bedrag vanaf waar de verplichting tot stand komt verlaagd tot 15.000 EUR in de plaats van 25.000 EUR. Bijkomstig werd vastgelegd dat men nog maar maximaal 10% van het totaalbedrag van een onroerend goed in contant mag betalen.⁶⁹ Het drempelbedrag voor roerende goederen bedraagt eveneens 15.000 EUR.⁷⁰

---

⁶⁵D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 56.

⁶⁶ Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 38.

⁶⁷ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 57.

⁶⁸ C. GRIJSEELS, "De verplichting van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme", *Notarieel en Fiscaal maandblad*, 2006, afl. 1, 10.

⁶⁹ C. MEERT, "Het notariaat en de witwaswetgeving", *Notariaat* 2004, afl. 9, 10-11.

⁷⁰ C. GRIJSEELS, "De verplichting van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme", *Notarieel en Fiscaal maandblad*, 2006, afl. 1, 11.

Wat betreft de meldingsplicht is het verschil tussen een 'gewoon vermoeden' en een 'versterkt vermoeden' verdwenen. De tweedeling die werd geïntroduceerd omwille van de mildere regelgeving voor de externe accountants, notarissen, gerechtsdeurwaarders en bedrijfsrevisoren gezien hun beroepsgeheim is aldus opgeheven.⁷¹ Voor advocaten geldt deze verplichting enkel wanneer ze hun cliënteel bijstaan bij de voorbereidingen of het uitvoeren van de acquisitie van bedrijven of onroerende goederen alsook de verkoop hiervan, geldbeheer, het beheer van waardepapieren of andere activa, het openen en beheren van een bank- of spaarrekening, het beheer van een effectenrekening, de organisatie van de nodige inbreng bij het oprichten, uitbaten of beheren van een vennootschap alsook het oprichten, uitbaten of beheren van deze vennootschap, een trust of enige andere structuur.⁷² Er bestaat wel een uitzondering voor de activiteiten die advocaten uitoefenen in het kader van hun traditionele taken. Wanneer de advocaat de rechtspositie van zijn cliënt dient te bepalen, de cliënt in een geding dient te verdedigen of de cliënt adviseert omtrent een eventueel geding en in het kader hiervan informatie verkrijgt over eventuele witwaspraktijken, dient men dit niet te melden.⁷³

De CFI

De wet van 12 januari 2004 heeft ook voor de Cel voor Financiële Informatieverwerking enkele veranderingen tot stand gebracht. Allereerst kunnen nu alle personeelsleden die daartoe als bevoegd zijn aangeduid inlichtingen bekomen van alle onderworpen beroepsgroepen. De uitzondering die voorheen bestond ten aanzien van beroepsgroepen met het beroepsgeheim wordt dus opgeheven. Gerechtsdeurwaarders, externe accountants, advocaten, notarissen en bedrijfsrevisoren zijn nu dus ook verplicht inlichtingen te verschaffen indien hierom wordt verzocht.⁷⁴ Echter wat advocaten betreft kunnen zij wel beroep doen op de uitzondering die geldt wanneer ze de rechtspositie van hun cliënt dienen te bepalen, de cliënt in een geding dienen te verdedigen of de cliënt adviseren omtrent een eventueel geding en in het kader hiervan informatie verkrijgt over eventuele witwaspraktijken.⁷⁵ Ook kan de Cel voor Financiële Informatieverwerking curators en voorlopige bewindvoerders om bijkomende inlichtingen vragen.⁷⁶

Het melden van informatie door de Cel dient te gebeuren aan oftewel de Federale procureur wanneer het dossier een grensoverschrijdend element zou bevatten of wanneer het dossier te maken zou hebben met georganiseerde misdaad oftewel dient de informatie overgemaakt te worden aan de bevoegde procureur des Konings.⁷⁷

Tot slot heeft de wet van 12 januari 2004 enkele veranderingen aangebracht aan de geheimhoudingsplicht van de Cel. Ook de ambtenaren en verbindingsofficieren zijn voortaan

---

⁷¹ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 68-69.

⁷² S. TACK, "Relatie advocaat-cliënt", *NJW* 2005, afl. 118, 835-836.

⁷³ G., STESENS, "Preventieve witwaswetgeving weldra ook voor advocaten", *Fiscoloog* 2003, afl. 879, 5-6.

⁷⁴ S. TACK, "Relatie advocaat-cliënt", *NJW* 2005, afl. 118, 836.

⁷⁵ G., STESENS, "Preventieve witwaswetgeving weldra ook voor advocaten", *Fiscoloog* 2003, afl. 879, 5-6.

⁷⁶ Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 47.

⁷⁷ Memorie van Toelichting, Parl.St. Kamer, 2003-2004, nr. 383/1, 48.

gehouden door het versterkt beroepsgeheim. Daarenboven werden ook nog twee nieuwe uitzonderingen aan het beroepsgeheim toegevoegd. De Cel voor Financiële Informatieverwerking kan nu ook de Minister van Financiën informeren over feitelijkheden die te maken hebben met ernstige fiscale fraude. Daarnaast kan de Cel voor Financiële Informatieverwerking de Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht of de Staatsveiligheid op de hoogte brengen van dossiers van terrorismefinanciering.⁷⁸

---

⁷⁸ D. DEWANDELEER, "Het Preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme - commentaar op de wet van 12 januari 2004", in X. (ed.), *Advocatenpraktijk: strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, 90.

Veranderingen door de wet van 27 april 2007

De wet van 27 april 2007 heeft enkele aanpassingen aangebracht naar aanleiding van het toevoegen van ernstige en georganiseerde fiscale fraude. Hierbij worden er bijzondere, ingewikkelde mechanismen of procédés van internationale omvang aangewend voor witwasmisdrijven. Gezien de financiële instellingen en personen onderworpen aan de wet van 11 januari 1993 mogelijks moeilijkheden konden ervaren met het detecteren van zulke transacties werd een Koninklijk besluit geïntroduceerd dat indicatoren vastlegt om zo de detectie te vergemakkelijken.⁷⁹

Ratione materiae

De lijst met indicatoren als bedoeld in artikel 14quinquies ziet er als volgt uit:

“1° de tussenkomst van opgerichte of overgenomen schermvennootschappen met maatschappelijke zetel in een fiscaal paradijs of offshorecentrum of op het privéadres van een stroman, of die atypische verrichtingen uitvoeren gelet op hun maatschappelijk doel, of die een onzeker of incoherent maatschappelijk doel hebben;

2° het gebruik van vennootschappen waarin kort voor het uitvoeren van de verdachte financiële verrichtingen verscheidene statutaire wijzigingen zijn opgetreden zoals het aanduiden van een nieuwe bestuurder, de wijziging van de maatschappelijke benaming, de uitbreiding of wijziging van het maatschappelijk doel of de verplaatsing van de maatschappelijke zetel;

3° de tussenkomst van tussenpersonen (stromannen) die optreden voor rekening van vennootschappen betrokken bij de financiële verrichtingen;

4° het uitvoeren van financiële verrichtingen die verdacht of atypisch zijn gelet op de gewoonlijke uitoefening van de activiteiten van de onderneming, in sectoren die zeer concurrentieel zijn of bijzonder gevoelig voor BTW-carrousel fraude, zoals bijvoorbeeld de sectoren voor computerapparatuur, voertuigen, telefonie (Gsm's), textiel, hi-fi, video en elektronica;

5° de zeer forse stijging in een korte tijdspanne van de omzet op recent geopende bankrekening(en) die tot dan toe weinig of niet gebruikt werden, door een exponentiële toename van het aantal verrichtingen en hun omvang;

6° de vaststelling van onregelmatigheden in de facturen die worden voorgelegd ter rechtvaardiging van de financiële verrichtingen, zoals het ontbreken van een BTW-nummer, nummer van een financiële rekening, factuurnummer, adres of data of wanneer deze gegevens niet kunnen worden verstrekt;

7° het gebruik van doorsluisrekeningen en de opeenvolging van meerdere verrichtingen, waaronder desgevallend zelfs beperkte opnames in contanten (afhouden van commissies), voor een omvangrijk totaalbedrag, terwijl er vaak nauwelijks enig positief saldo op de rekeningen staat;

8° het gebruik van tussenrekeningen of rekeningen van titularissen van niet-financiële beroepen als doorsluisrekening waardoor de identificatie van de werkelijke economische begunstigde en van de banden tussen de oorsprong en de bestemming van de fondsen wordt bemoeilijkt.

---

⁷⁹ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, “De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?”, AFT 2021, afl. 2, 9.

Dit gebruik kan ook worden gekenmerkt door het aanwenden van complexe vennootschapstructuren en juridische en financiële constructies die de beheers- en bestuurmechanismen weinig transparant maken;

9° de internationale dimensie van de financiële verrichtingen waardoor hun economische en financiële rechtvaardiging moeilijk kan worden begrepen daar ze zich meestal beperken tot het louter transiteren van fondsen die uit het buitenland komen en er weer naar vertrekken;

10° de weigering van de cliënt of zijn onmogelijkheid om onderliggende stukken voor te leggen aangaande de herkomst van de ontvangen fondsen of voorgehouden grondslag van de betaling;

11° het organiseren van insolventie door de snelle verkoop van activa aan verbonden natuurlijke of rechtspersonen of aan niet-marktconforme voorwaarden;

12° het gebruik van back-to-back leningen die erin bestaan fondsen naar het buitenland te transfereren voor een kredietaanvraag bij een bankinstelling in dat land waarbij de fondsen als garantie in bewaring worden gegeven om de geleende fondsen daarna naar het land van oorsprong te repatriëren, waardoor het proces wordt voltooid daar de vennootschap in werkelijkheid aan zichzelf leent;

13° de betaling van commissielonen aan buitenlandse vennootschappen zonder commerciële activiteit evenals de storting of overschrijving naar België vanuit dergelijke vennootschappen.”

Er bestaat nog altijd een beoordelingsmarge gezien de indicatoren niet exhaustief zijn, maar deze lijst zou de meldingsplichtigen moeten bijstaan bij hun beoordeling. Ook bestaan er geen vast aantal indicatoren die van toepassing dienen te zijn vooraleer er sprake kan zijn van een vermoeden tot witwaspraktijken.⁸⁰

---

⁸⁰ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", AFT 2021, afl. 2, 10-11.

Rapport FATF - voor de wet van 18 september 2017

De Financial Action Task Force on Money Laundering oftewel de FATF is een intergouvernementele organisatie opgericht in 1989 naar aanleiding van de G7. Het doel van de organisatie is het beleid ter bestrijding van het witwassen van geld en terrorismefinanciering verder te ontwikkelen. De organisatie heeft 40 aanbevelingen opgesteld die landen zouden moeten implementeren om het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering te optimaliseren. De FATF bevordert de implementatie van wetten en regelgeving omtrent dit doel en kan dus gezien worden als een beleidsorgaan. De aanbevelingen van de FATF geven dus ook mede vorm aan de reeds verschenen en toekomstige witwasrichtlijnen. De organisatie evalueert dan ook de mate waarin de lidstaten haar aanbevelingen implementeert. Dit door middel van follow-up rapporten die de voortgang van de uitvoer van de aanbevelingen en de sterktes en zwaktes van het beleid evalueren.⁸¹

In April 2015 werd een rapport uitgebracht over de Belgische regelgeving omtrent het bestrijden van witwassen en financiering van terrorisme. De belangrijkste bevindingen van het rapport van 2015 kunnen als volgt worden samengevat⁸²:

- België baseert veel van zijn wetgeving en initiatieven op risico's, echter wordt het concept van deze risico's niet overal evenwaardig of consistent gedefinieerd. Hoewel nationale beoordelingen al lieten blijken dat men wel een inzicht heeft in deze risico's, dient België nog steeds een algemene aanpak te introduceren die risico's prioriteert en de bruikbare middelen zoals justitie en controlemechanismen op een doeltreffende manier toewijst.
- De CFI dient nauwer samen te werken met de toezichthoudende overheden en de onderworpen instellingen en beroepsgroepen, met name bij het behandelen van de geïdentificeerde risico's en met de gerechtelijke instanties om zijn analyses en verworven kennis te verbeteren.
- De financiële sector heeft een goed zicht op de risico's en lijken over het algemeen passende preventieve maatregelen te nemen, ook bij risicovolle situaties. Door strengere risicogebaseerde controles uit te voeren zou men er echter voor kunnen zorgen dat deze verplichtingen door iedereen naar behoren worden uitgevoerd.
- Geldovermakingsdiensten zouden een onvoldoende kennis bezitten over de witwaswetgeving. Met name diegenen die in België via een netwerk van agenten handelen en bepaalde wisselkantoren. Gezien het gebruik van contant geld is hier een groot risico aanwezig voor het witwassen van geld en financiering van terrorisme. Ook voldoen zij vaak niet aan de meldingsplicht. Er kan dus geconcludeerd worden dat er niet genoeg controle wordt uitgeoefend op deze diensten.
- Een aantal niet-financiële instellingen zoals de risicoberoepsgroepen advocaten en casino's hebben niet voldoende actie ondernomen om hun inzet tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te verbeteren.

---

⁸¹ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Voorbeschouwing op de wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2957-2958.

⁸² Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 5-6.

- De regelgeving met betrekking tot de diamantsector lijkt onvoldoende in vergelijking met de hoge risico's die gepaard gaan met de sector. Door een gebrek aan middelen lijkt het toezicht op deze sector beperkt. Desondanks de bewezen risico's dat er in de diamantsector veel geld wordt witgewassen, ontbreken verdachte transactiemeldingen in de sector.

Er werden in het rapport dus nog steeds enkele belangrijkste tekortkomingen vastgesteld in het Belgisch beleid omtrent witwaspreventie en het bestrijden van terrorismefinanciering. Een van de grootste tekortkomingen was dat het Belgisch beleid risico's niet grondig genoeg behandelt. Het rapport stelt dat België op dit vlak tekortschiet gezien er geen adequate rangorde bestond van geordende risico's zodat de onderworpen instellingen en beroepsgroepen een beleid ten aanzien van deze risico's konden ontwerpen en de gepaste gevolgen aan deze risico's konden geven.⁸³ Ook de toezichtautoriteiten hadden de risico's nog niet geïncorporeerd in hun inspectiebeleid. Vervolgens wordt in het rapport ook aangekaart dat verschillende reeds geïdentificeerde witwasrisico's niet werden aangeduid als risico. Daarnaast werden de resultaten van de niet-vertrouwelijke risicobeoordelingen niet of niet snel genoeg meegedeeld aan de onderworpen instellingen en beroepsgroepen. Hierdoor beschikken ze vaak wel over relevante informatie, maar geven de onderworpen instellingen en beroepsgroepen er niet de juiste gevolgen aan.⁸⁴

Naast het probleem met betrekking tot de risico's detecteerde het onderzoek ook tekortkomingen met betrekking tot het naleven van de wetgeving door de niet-financiële beroepen. Hoewel de financiële instellingen voldoende op de hoogte bleken te zijn en de wetgeving correct implementeren en naleven, lijken sommige niet-financiële beroepen namelijk de diamanthandelaren, de advocaten en de casino's, hun risico tot blootstelling aan terrorismefinanciering en witwaspraktijken te minimaliseren. Uit onderzoek blijkt dat deze beroepsgroepen wel onderzoek doen naar eventuele risico's. Echter blijkt dat indien er een vergroot risico bestaat, er geen verstrengde maatregelen worden genomen.⁸⁵ Een andere tekortkoming die aangekaart werd in het rapport kan aan de basis liggen van deze nalatigheid door de niet-financiële beroepen. Het rapport spreekt namelijk over een significant tekort aan controles op de naleving van de preventieve witwaswetgeving, zeker bij de niet-financiële beroepsgroepen. Controles zijn zeer gering of zelfs onbestaand, zelfs bij beroepen met een verhoogd risico, zoals de diamantsector of advocaten.⁸⁶ Ook het gebrek aan sancties draagt volgens het rapport bij aan de inadequate naleving door niet-financiële beroepsgroepen.⁸⁷

---

⁸³ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 10.

⁸⁴ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 10-11.

⁸⁵ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 8.

⁸⁶ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 10.

⁸⁷ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 11.

Tot slot bleek een belangrijke tekortkoming de samenwerking tussen de CFI en de toezichhoudende overheden en de onderworpen instellingen en beroepsgroepen. Het gerecht en de Cel beschikt volgens het rapport wel over de juiste kennis en opsporingstechnieken, maar door gebrek aan middelen worden er vaak verbanden niet gelegd die anders wel aan het licht zouden komen.⁸⁸ Een groot aantal zaken omtrent witwaspraktijken hebben een internationaal karakter met ingewikkelde structuren. Wederzijdse internationale hulp is in deze gevallen zeker nodig en de uitwisseling van informatie blijkt relatief succesvol.⁸⁹

---

⁸⁸ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 13.

⁸⁹ Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 10.

Hoofdstuk 3.

De Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

Het omzetten van de vierde antiwitwasrichtlijn gebeurde iets later dan de omzettingsperiode toeliet. Uiterlijk voor 26 juni 2017 diende de richtlijn omgezet te zijn in nationale wetgeving, echter werd de wet in België pas goedgekeurd op 20 juli 2017 en vervolgens gepubliceerd op 6 oktober 2017 in het Belgisch Staatsblad. Gezien de wet van 11 januari 1993 maar liefst 40 keer gewijzigd werd, is besloten met de wet van 18 september 2017 de oude wet te vervangen en enkele structurele wijzigingen en logische herschikkingen door te voeren. De wet is in kracht gegaan op 16 oktober 2017.⁹⁰ Wel blijven nog steeds alle KB's, reglementen en alle andere reglementaire handelingen die betrekking hadden op de uitvoering van de wet van 11 januari 1993 van toepassing voor zover de inhoud niet strijdig is met de wet.⁹¹ Het voorwerp van de wetgeving is zoals de titel doet blijken driedelig. Allereerst heeft de wet tot doel te voorkomen dat illegale vermogensvoordelen worden witgewassen. Ten tweede is het het instrument om de financiering van terrorisme te verhinderen. Ten derde beperkt de wet het gebruik van contanten. Deze elementen kunnen aan mekaar worden gelinkt, maar dit is geen vereiste voor de toepassing van de wet. Zo dient bijvoorbeeld terrorismefinanciering niet afkomstig te zijn van illegale vermogensvoordelen of dient het witwassen van geld niet per se te gebeuren aan de hand van contante transacties.⁹² In dit werk wordt er aandacht besteed aan de twee eerstgenoemde elementen, het witwassen van geld en terrorismefinanciering.

Ratione personae

In artikel 5 kunnen de onderworpen personen en instellingen teruggevonden worden. Nog steeds wordt er met de wet van 18 september 2017 een onderscheid gemaakt tussen een volledige toepassing van de wet op de onderworpen personen en instellingen en een beperkte toepassing bij bepaalde beroepsactiviteiten.⁹³ Zo wordt er bij het advocatenberoep nog steeds een onderscheid gemaakt tussen activiteiten die eigen zijn aan het beroep van advocaat en activiteiten die eerder als financieel ondersteunend worden beschouwd. De advocaat is enkel onderworpen aan de preventieve witwaswetgeving wanneer hij zijn cliënteel bijstaat bij de voorbereiding of de uitvoering van

---

⁹⁰ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIEN (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2989.

⁹¹ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 101.

⁹² P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 101.

⁹³ GRIJSEELS, C., "Het preventief antiwitwasdispositief in een nieuw kleedje. Impact op de werking van de Cel voor Financiële Informatieverwerking", *RW 2017-18*, afl. 21, 804-806.

verrichtingen die verband houden met de acquisitie van bedrijven of onroerende goederen alsook de verkoop hiervan, geldbeheer, het beheer van waardepapieren, effecten of andere activa, het openen en beheren van een bank- of spaarrekening, het beheer van een effectenrekening, de organisatie van de nodige inbreng bij het oprichten, uitbaten of beheren van een vennootschap alsook het oprichten, uitbaten of beheren van deze vennootschap, een trust of enige andere structuur. Ook wanneer de advocaat financiële verrichtingen uitvoert of verrichtingen uitvoert met betrekking tot een onroerend goed in naam en voor rekening van zijn cliënt is hij nog steeds gehouden de preventieve witwaswetgeving na te leven.⁹⁴ Gezien de delicate aard van de taak van de advocaat en het beroepsgeheim dat hiermee gepaard gaat, werd dus besloten dat wanneer de advocaat de rechtspositie van zijn cliënt bepaalt, de cliënt in een geding dient te verdedigen of de cliënt adviseert omtrent een eventueel geding en in het kader hiervan informatie verkrijgt over eventuele witwaspraktijken, men hiervan geen melding dient te doen aan het CFI. Voor notarissen en gerechtsdeurwaarders geldt deze uitzondering niet. De Raad van State had in zijn advies aangemerkt dat in de vierde antiwitwasrichtlijn notarissen en gerechtsdeurwaarder ook deze uitzondering zouden kunnen genieten.⁹⁵ De Belgische wetgever beargumenteerde dat gezien het onderscheid omwille van de bijzonder aard van het takenpakket van de advocaat, in combinatie met de rechten van verdediging geen aanleiding geven tot een schending van het gelijkheid- en non-discriminatiebeginsel.⁹⁶

Ook werd het personeel toepassingsgebied uitgebreid ten aanzien van de wet van 11 januari 1993. Met de wet van 18 september 2017 werden ook onderlinge borgstellingsmaatschappijen, alternatieve financieringsplatforms, auditkantoren en auditors toegevoegd. Daarnaast vallen nu ook stagiairs van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB), het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders-Fiscalisten (BIBF) en het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) onder de preventieve witwaswetgeving. Tot slot vallen niet alleen casino's meer onder de toepassing van de wet maar ook alle andere exploitanten van kansspelen.⁹⁷

Naast voorgenoemde beroepsgroepen werden ook aanbieders van vennootschapsrechtelijke diensten aan het toepassingsgebied toegevoegd. Voor deze beroepsgroep bestond echter nog geen definitie of regulering. De wet van 29 maart 2018 tot de registratie van de dienstverleners aan vennootschappen stelt dat wanneer men: beroepsmatig deelneemt aan de acquisitie of verkoop van aandelen van een vennootschap (waarbij de beursgenoteerde vennootschap niet wordt meegerekend) of een maatschappelijke zetel of correspondentie-, bedrijfs- of administratief adres aan een rechtspersoon, onderneming of enig andere juridische entiteit verschaft, men valt onder

---

⁹⁴ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2964.

⁹⁵ Advies van de Raad Van State over het voorontwerp van wet tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, Parl. St. Senaat, 11 mei 2017, nr. 61.295/2, 12.

⁹⁶ M. KRINGS, "Prévention du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme : la loi du 11 janvier 1993 est abrogée, vive la nouvelle loi du 18 septembre 2017 ?", *Pli jur.* 2018, afl. 43, 23-24.

⁹⁷ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labrynt*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 99-100.

het toepassingsgebied van de preventieve witwaswetgeving.⁹⁸ Nog wat later, heeft de wet van 20 juli 2020 de tussenpersonen die kunstwerken of roerende goederen ouder dan 50 jaar verhandelen en de voetbalsector toegevoegd. Deze laatste was eigenlijk niet opgenomen door de vijfde antiwitwasrichtlijn, maar gezien verscheidene onderzoeken liepen omtrent witwaspraktijken in de voetbalsector werd besloten ze toch toe te voegen aan het toepassingsgebied van de wetgeving.⁹⁹

Ratione materiae

Artikel 2 geeft in de wet de definitie van witwassen van geld als volgt weer:

"1° de omzetting of overdracht van geld of andere goederen, wetende dat deze zijn verworven uit een criminele activiteit, met het oogmerk de illegale herkomst ervan te verhelen of te verhullen of een persoon die bij een dergelijke activiteit is betrokken, te helpen aan de juridische gevolgen van zijn daden te ontkomen;

2° het verhelen of verhullen van de werkelijke aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing, rechten op of de eigendom van geld of goederen, wetende dat deze verworven zijn uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit;

3° de verwerving, het bezit of het gebruik van geld of goederen, wetende, op het tijdstip van ontvangst, dat deze voorwerpen zijn verworven uit een criminele activiteit of uit deelneming aan een dergelijke activiteit;

4° deelneming aan, de medeplichtigheid aan, poging tot, hulp aan, aanzetten tot, vergemakkelijken van of het geven van raad met het oog op het begaan van één van de in de bepalingen onder 1°, 2° en 3° bedoelde daden". Substantieel is er niets veranderd ten aanzien van de wet van 11 januari 1993.

Hoewel de definitie van het witwassen van geld van de wet van 18 september 2017 kan gelijken op die van artikel 505 Strafwetboek, verschillen de definities in die zin dat de criminele activiteiten uit de definitie van de wet van 2017 gelimiteerd zijn tot een beperkte opsomming basismisdrijven uit artikel 4, 23° van diezelfde wet. Enkel en alleen wanneer het vermogensvoordeel afkomstig is uit een in artikel 4, 23° vermeld basismisdrijf, is de preventieve witwaswetgeving van toepassing.¹⁰⁰

De opsomming van basismisdrijven uit artikel 4, 23° van de wet van 18 september 2017 ziet er als volgt uit:

"a) terrorisme of de financiering van terrorisme; b) georganiseerde misdaad; c) illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen; d) illegale handel in wapens, goederen en koopwaren, met inbegrip van antipersoonsmijnen en/of submunitie; e) mensensmokkel; f) mensenhandel; g) exploitatie van prostitutie; h) illegaal gebruik bij dieren van stoffen met hormonale werking of illegale

---

⁹⁸ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2965-2966.

⁹⁹ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2966.

¹⁰⁰ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2962-2963.

handel in dergelijke stoffen; i) illegale handel in menselijke organen of weefsels; j) fraude ten nadele van de financiële belangen van de EU; k) ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd; l) sociale fraude; m) verduistering door personen die een openbare functie uitoefenen en corruptie; n) ernstige milieucriminaliteit; o) namaak van muntstukken of bankbiljetten; p) namaak van goederen; q) zeeroverij; r) beursmisdrijf; s) het onwettig aantrekken van spaargeld; t) het verlenen van bankdiensten, financiële diensten, verzekeringsdiensten of geldovermakingsdiensten, of valutahandel, of enige andere gereguleerde activiteit, zonder over de voor die activiteiten vereiste vergunning te beschikken of aan de toegangsvoorwaarden te voldoen; u) oplichting; v) misbruik van vertrouwen; w) misbruik van vennootschapsgoederen; x) gijzeling; y) diefstal; z) afpersing; aa) de staat van faillissement; bb) informaticacriminaliteit."

De lijst opgesomde misdrijven is buiten een aantal herformuleringen en toevoegingen identiek aan de lijst uit 1993. Zo is het niet langer "handel in clandestiene werkkrachten", maar "mensensmokkel" of zo wordt "het verlenen van beleggingsdiensten", "diensten van valutahandel of van geldoverdracht zonder vergunning", "het verlenen van bankdiensten, financiële diensten, verzekeringsdiensten of geldovermakingsdiensten, of valutahandel, of enige andere gereguleerde activiteit, zonder over de voor die activiteiten vereiste vergunning te beschikken of aan de toegangsvoorwaarden te voldoen".¹⁰¹ Naast deze herformuleringen zijn er een aantal nieuwe misdrijven toegevoegd: informaticacriminaliteit en sociale fraude.¹⁰² Over het nut van deze lijst voor de onderworpen instellingen of beroepsgroepen kan gediscussieerd worden gezien zij bij ieder vermoeden van witwaspraktijken aan een meldingsplicht zijn onderworpen. De vereiste dat men het onderliggende basismisdrijf kent of kan identificeren is geen vereiste. Men kan dus argumenteren dat de lijst voor de onderworpen entiteiten helemaal niet relevant is. Wel is de lijst relevant voor de Cel voor financiële Informatieverwerking gezien zij hiermee rekening moeten houden vooraleer het dossier kan worden doorgestuurd aan de desbetreffende procureur des Konings.¹⁰³

Artikel 3 van de wet van 18 september 2017 definieert de financiering van terrorisme als volgt:" Voor de toepassing van deze wet en de besluiten en reglementen genomen ter uitvoering ervan, wordt beschouwd als "financiering van terrorisme": de verstrekking of verzameling van geldmiddelen en andere vermogensbestanddelen, op welke wijze ook, rechtstreeks of onrechtstreeks, met het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij, geheel of gedeeltelijk, zullen worden gebruikt door een terroristische organisatie, of door een terrorist die alleen handelt, zelfs zonder enige band met een bijzondere terroristische daad."

---

¹⁰¹ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 101-102.

¹⁰² P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 101-102.

¹⁰³ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2962-2963.

Er is dus reeds sprake van terrorismefinanciering zelfs wanneer de geldmiddelen of andere vermogensvoordelen niet effectief gebruikt werden om een terroristische daad te plegen of zelfs wanneer deze geen verband houdt met een specifieke terroristische daad. De financiering van terrorisme kan door middel van allerlei transacties, denk hierbij aan binnen-of buitenlandse overschrijvingen, het verzenden of opnemen van contanten, wisselverrichtingen, het openen of sluiten van een rekening of kredietverrichtingen. Een belangrijk aspect dat de opsporing bemoeilijkt, is dat het vaak kleine bedragen betreft. Een verandering in de gedraging van de cliënt of in de aard van de zakenrelatie kan ook een indicatie zijn van de financiering van terrorisme. Ook het geografische aspect kan duiden op terrorismefinanciering, zeker wanneer er geen bekend verband is tussen de oorsprong en de uiteindelijke bestemming van het vermogen.¹⁰⁴

Artikel 68 van de wet van 18 september 2017 stelt de Nationale Veiligheidsraad verantwoordelijk voor het opmaken van de nationale risicoanalyse inzake terrorismefinanciering. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de supranationale risicoanalyse van de Europese Commissie. De volgende criteria kunnen duiden op terrorismefinanciering:

- geldovermakingen van kleine bedragen tussen particulieren zonder duidelijke band, bijvoorbeeld een familiale of economische band, of een bestemming van geldovermakingen die in rekening houdend het profiel van de zakenrelatie of de gebruiken van de cliënt atypisch lijkt;
- giften aan VZW's gevolgd door grotere geldovermakingen, met name naar het buitenland;
- kruiselinge stromen van of naar verenigingen;
- gebruik van elektronische geldmiddelen, in het bijzonder anonieme middelen en virtueel geld, meer bepaald wanneer dat virtueel geld in een wettig betaalmiddel wordt omgezet,
- opening van een bankrekening, snel gevolgd door opnames in contanten in het buitenland, in gevoelige gebieden of in transitlanden;
- gebruik van crowdfundingplatforms;
- gebruik van consumentenkrediet, gevolgd door de opname in contanten van een groot deel van het geleende geld of van het volledige bedrag en/of door overschrijvingen naar het buitenland;
- de totale opname of de quasi totale opname waarbij een laag saldo wordt aangehouden van de tegoeden op de rekeningen, spaarrekeningen of levensverzekeringsovereenkomsten;
- reactivering van een rekening of een bankkaart;
- betaling van losgeld bij ontvoering of diefstal van persoonsgegevens.

Al deze criteria zijn subjectieve elementen, maar een combinatie van deze criteria kan des te sterker duiden op een vermoeden van terrorismefinanciering.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ De Cel voor Financiële Informatieverwerking, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de cel voor financiële informatieverwerking", <https://www.ctif-cfi.be/index.php/nl/belgisch-stelsel/melders/richtsnoeren> (consultatie 23 maart 2023), 13-14.

¹⁰⁵ De Cel voor Financiële Informatieverwerking, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de cel voor financiële informatieverwerking", <https://www.ctif-cfi.be/index.php/nl/belgisch-stelsel/melders/richtsnoeren> (consultatie 23 maart 2023), 13-14.

Verplichtingen

De structuurverandering van de wet van 18 september 2017 heeft ervoor gezorgd dat alle verplichtingen voortaan terug te vinden zijn in Boek II van de wet. De verplichtingen kennen twee niveaus. Enerzijds de verplichtingen op het niveau van de instellingen en personen die vallen onder het toepassingsgebied van de wet waaronder de verplichting tot interne controle en organisatie en de algemene risicoanalyse. Anderzijds de verplichtingen op het niveau van het cliënteel van de onderworpen instellingen en personen. Hieronder vallen de individuele risicoanalyse, de waakzaamheidsverplichting en de analyse en melding van ongebruikelijke verrichtingen en het vermoeden van witwaspraktijken.¹⁰⁶

De verplichting tot interne controle en organisatie – artikel 8 t.e.m. 15

Alle instellingen en beroepsgroepen die onder het toepassingsgebied van de wet vallen dienen de nodige handelwijzen, procedures (risicobeheermodellen) en nazichtsmaatregelen op te stellen. Deze maatregelen dienen in verhouding te staan met de grootte en essentie van de organisatie. Wat betreft het aanwijzen van een desbetreffende witwasverantwoordelijke geldt niet langer de uitzondering voor advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders en externe accountants en bedrijfsrevisoren, ook zij dienen een witwasverantwoordelijke aan te duiden.¹⁰⁷

De instellingen zijn ook verplicht hun werknemers de nodige onderrichtingen te verschaffen, door bijvoorbeeld aangepaste opleidingen te organiseren. De werknemers dienen voldoende op de hoogte te worden gebracht over de verplichtingen die de preventieve witwaswetgeving oplegt. Ook wordt van de werknemers verwacht dat zij tekenen van het witwassen van geld leren onderscheiden en weten hoe ze hiermee moeten omgaan volgens de regels van de wet. Wanneer onderworpen instellingen of beroepsgroepen personeel aanwerven, moeten zij verduidelijken dat gezien de risico's van het uitvoeren van deze functies, men moet kunnen voortgaan op een zekere integriteit en betrouwbaarheid.¹⁰⁸ Ook moeten instellingen die deel uitmaken van een internationale groep, zoals gedefinieerd in artikel 4, 22° wet 18 september 2017, bijkomstige verplichtingen treffen. Er moeten door de groep handelwijzen en procedures worden vastgelegd die moeten worden nageleefd door alle instellingen verbonden door deze groep.¹⁰⁹

Algemene risicobeoordeling – artikel 16 t.e.m. 18

---

¹⁰⁶ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIEN (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2970.

¹⁰⁷ S. DELWAIDE, "La nouvelle loi anti-blanchiment : d'une approche fondée sur les règles vers une approche fondée sur les risques", JT 2018, afl. 6745, 747.

¹⁰⁸ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIEN (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2971.

¹⁰⁹ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIEN (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2971.

Voortaan wordt voor alle verplichtingen uitgegaan van de risicogebaseerde benadering, dit kan men terugvinden in artikel 7 van de wet van 18 september 2017. Deze benadering gaat uit van een strategie die de beschikbare middelen concentreert op gebieden die het grootste risico vormen. Men dient de eventuele risico's dus in kaart te brengen en te evalueren. Zo wordt rekening gehouden met de complexiteit van de transactie, het type consument of de locatie van het bedrijf. Na het lokaliseren van de eventuele risico's dienen gepaste controles en toezichtprotocollen te worden opgesteld om zo de risico's te beheren en te beperken.¹¹⁰

Naast de onderworpen entiteiten zullen ook de Europese Commissie, de Belgische staat en de toezichthoudende overheden onderworpen zijn aan de risicobeoordeling. Uit rapporten van de Europese Commissie bleek dat buiten enkele andere bijkomstige diensten, sectoren waarbij grote bedragen contant geld circuleren nog steeds het grootste risico vormen voor witwaspraktijken.¹¹¹

De risicobeoordeling dient te gebeuren voor zowel de onderworpen instellingen als het individuele cliënteel hiervan. De risicobeoordeling voor de onderworpen instellingen vertrekt vanuit de 'business wide-risicobeoordeling'. Deze analyse houdt rekening met de risico's die kunnen gelinkt worden aan de specifieke aard van de bedrijvigheid, het cliënteel of zelfs de ligging, verkochte producten of aangeboden diensten. Door deze analyse kunnen scenario's worden aangekaart waarbij een verhoogde kans op het witwassen van geld zich zou kunnen voordoen alsook scenario's waarbij er net een verlaagde kans bestaat. Dit heeft invloed op de uiteindelijke verplichtingen ten aanzien van het individueel cliënteel.¹¹² In de eerste Bijlage van de wet worden drie kernvragen aangehaald die invloed zouden hebben op de mate van het risico die een cliënt zou vormen. Allereerst het doel van de rekening of de relatie, ten tweede de grootte van het bedrag en ten derde de duur of consistentie van de zakenrelatie.¹¹³ In de tweede en derde Bijlage van de wet kunnen de indicatoren teruggevonden worden die wijzen op een hoog of laag risico. De risicoanalyse heeft ervoor gezorgd dat er niet langer een uitzondering bestaat op de identificatieverplichting, buiten de uitzondering die bestaat voor beursgenoteerde vennootschappen.¹¹⁴

Waakzaamheid ten aanzien van de cliënten en de verrichtingen – artikel 19 t.e.m. 41

Voortaan kunnen de maatregelen die moeten getroffen worden voor de individuele cliënt aangepast worden naargelang zijn risicoprofiel, dit vormt een van de grootste nieuwe troeven van de wetgeving. Naargelang het risicoprofiel van de cliënt kan worden afgeweken van de minimale informatiedrempels, en kan men een verhoogde waakzaamheid hanteren ten aanzien van deze cliënt en zijn transacties. Men dient rekening te houden met twee factoren. Allereerst de informatie die

---

¹¹⁰ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), *De NV in de praktijk*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 314.

¹¹¹ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", *AFT 2021*, afl. 2, 34-35.

¹¹² G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIEN (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2971-2973.

¹¹³ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", *AFT 2021*, afl. 2, 34-35.

¹¹⁴ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), *De NV in de praktijk*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 321.

men verkrijgt als onderworpen instelling of beroepsgroep gedurende de waakzaamheidsverplichting en ten tweede de resultaten van de algemene risicoanalyse. De individuele risicoanalyse is een voortdurend proces waarbij men het geheel van informatie doorheen de tijd moet analyseren.¹¹⁵ In realiteit kent men vaak een voorlopig risicoprofiel toe aan de cliënt, hetzij een groot risico, een gemiddeld risico of een miniem risico. Dit voorlopig profiel bepaalt de intensiteit van de waakzaamheidsprocedure. Nadat de waakzaamheidsprocedure voltooid is, kan men een finaal risicoprofiel aan de cliënt toewijzen. Dit profiel heeft invloed op het eventueel weigeren van de cliënt. Wanneer het risico bij dit finaal profiel hoger wordt ingeschat dan bij het voorlopig profiel, zal de instelling of beroepsgroep bijkomstige acties moeten ondernemen.¹¹⁶

De algemene waakzaamheidsverplichting bestaat uit drie onderdelen die tezamen de instellingen en beroepsgroepen helpen verdachte transacties te onderscheiden. Deze bestonden ook al in de wet van 1993, maar stonden verspreid doorheen de wet waardoor ze geen coherent geheel leken. De enige aanpassing aan deze onderdelen is dat met de wet van 18 september 2017 er voortaan de risicogebaseerde benadering op toegepast moet worden.¹¹⁷

De identificatieverplichting dient uitgevoerd te worden ten aanzien van het cliënteel, mandatarissen en de uiteindelijke begunstigen. Deze verplichting houdt in dat men dient geïdentificeerd te worden en dat dit gestaafd kan worden door bewijs. De wet beschrijft een stappenplan van vier vragen die het proces van de identificatie moeten stroomlijnen. Ook dit is enkel een nieuwe structurering en verheldering van de wet van 11 januari 1993.¹¹⁸

Allereerst wordt verduidelijkt wie er geïdentificeerd dient te worden. Zoals net vernoemd zijn dit de cliënt, diens mandatarissen en/of diens begunstigen. Gezien het cliënteel het uitgangspunt vormt van alle andere te identificeren personen, is deze categorie het meest belangrijk.¹¹⁹ Cliënteel moet slechts geïdentificeerd worden in een afgebakend aantal gevallen. Valt de situatie niet onder dit aantal opgesomde gevallen, dient de cliënt niet geïdentificeerd te worden, noch hun mandatarissen of lasthebbers.¹²⁰ In de volgende gevallen dient men de cliënt te identificeren:

- Wanneer een cliënt een zakenrelatie wenst aan te gaan waarbij zij een gewone cliënt worden;

---

¹¹⁵ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2972-2973.

¹¹⁶ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), De NV in de praktijk, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 322.

¹¹⁷ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), De NV in de praktijk, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 321-322.

¹¹⁸ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", AFT 2021, afl. 2, 36.

¹¹⁹ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2974-2975.

¹²⁰ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", AFT 2021, afl. 2, 37.

- Wanneer de cliënt, niet in het kader van de voorgenoemde zakenrelatie als gewone cliënt, een transactie wil uitvoeren van 10.000 EUR of meer of wanneer dit bedrag wordt bereikt door verschillende verrichtingen die verband houden met elkaar;
- Wanneer zij, niet in het kader van de voorgenoemde zakenrelatie als gewone cliënt, een of meerdere verrichtingen waar een verband tussen bestaat, wil uitvoeren en als de geldovermaking gezien kan worden als een volgens de Europese verordening betreffende geldovermaking en het bedrag 1000 EUR overschrijdt. Wanneer het geld anoniem is verkregen of er is in contanten betaald, maakt het bedrag niet uit;
- Wanneer zij, bij exploitanten van kansspelen een bedrag van 2000 EUR of meer inzetten of wanneer een winst van 2000 EUR of meer wordt uitbetaald ongeacht of het plaatsen of uitbetalen van dit bedrag verband houdt met andere transacties;
- Wanneer er een vermoeden van witwassen van geld of financiering van terrorisme bestaat;
- Wanneer men twijfelt over de juistheid van de identificatiebewijzen;
- Wanneer men twijfelt of de cliënt die de transactie wenst te voltooien, wel de cliënt is met wie de zakenrelatie is aangegaan of de rechtmatige lasthebber van deze cliënt is.

Vervolgens de vraag wat precies voorwerp moet uitmaken van de identificatie en de verificatie. De instellingen en beroepsgroepen dienen voldoende pertinente gegevens te vergaren om met zekerheid te kunnen stellen dat de te identificeren persoon is wie hij beweert te zijn. Wat betreft deze pertinente gegevens maakt men een onderscheid tussen natuurlijke personen, rechtspersonen, trusts of enige andere structuur. Ook het risicoprofiel heeft invloed op de gegevens die men dient te verzamelen. Een miniem risico beperkt de informatie die wordt gevegd, een groot risico zorgt er dan weer voor dat men zonder enige twijfel de identiteit van deze persoon kan aantonen. Tot slot dient de verkregen informatie geverifieerd te worden. De onderworpen instellingen en beroepsgroepen laten deze gegeven examineren door independente en betrouwbare bronnen. Ook de mate van verificatie, hangt af van het risicoprofiel.¹²¹

Hierna komt de vraag wanneer deze identificatie en verificatie dient te gebeuren. Net zoals de regeling in de wet van 11 januari 1993, dient deze verplichting aan te vangen vooraleer de zakenrelatie of occasionele verrichting plaatsvindt. In uitzonderlijke situaties kan men deze verplichting echter uitstellen. Enkel wanneer het noodzakelijk is dat de dienstverlening niet wordt stopgezet door de verificatie van gegevens mag men de verplichting uitstellen. Ook mag dit enkel gebeuren indien het risicoprofiel duidt op een miniem risico op het witwassen van geld en financiering van terrorisme. Ook moet het identificeren en verifiëren dan zo snel als mogelijk gebeuren na het eerste contactmoment met de cliënt.¹²²

Tot slot de laatste vraag, wat moet er gebeuren indien men niet aan de verplichtingen kan voldoen? Ook hier is er geen verandering gebeurd ten aanzien van de wet van 11 januari 1993, men mag

---

¹²¹ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2974-2975.

¹²² P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), De NV in de praktijk, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 322-323.

volgens artikel 33 de persoon niet als cliënt aanvaarden wanneer men de identificatie en verificatie niet heeft voltooid. De uitzondering die bestond in de wet van 11 januari 1993 voor advocaten wordt nu ook geïntroduceerd voor de notarissen, auditors en auditkantoren, bedrijfsrevisoren, externe accountants en externe boekhouders en fiscalisten. Indien er reeds sprake was van een zakenrelatie kan deze worden stopgezet, dit is echter niet langer verplicht door de wet van 20 juli 2020. In de praktijk gebeurt het echter bijna altijd dat na een melding aan de CFI, de klantenrelatie wordt stopgezet.¹²³

Naast de identificatie en verificatieverplichting, dienen de instellingen en beroepsgroepen ook alle bruikbare en cruciale gegevens omtrent de aanleiding van de zakenrelatie of occasionele transactie te vergaren. Dit draagt bij aan de accuraatheid van de individuele risicoanalyse. Deze bijkomstige verplichting werd in de wet van 18 september 2017 nogmaals benadrukt als evenwaardige verplichting vermits de beschrijving ervan in de wet van 11 januari 1993 zeer beknopt was, waardoor het weleens over het hoofd werd gezien in de praktijk. De instellingen dienen te analyseren wat het beroep is van de cliënt, wat de vermogenstoestand van de cliënt is en vanwaar deze inkomsten komen. Ook hier heeft het voorlopig risicoprofiel invloed op de mate waarin er informatie verzameld dient te worden. Wanneer het niet mogelijk is om deze gegevens te achterhalen, mag men de zakenrelatie niet aangaan of de occasionele transactie niet uitvoeren. Echter geldt hier ook de uitzondering voor advocaten, de notarissen, auditors en auditkantoren, bedrijfsrevisoren, externe accountants en externe boekhouders en fiscalisten.¹²⁴

Ook de voortdurende waakzaamheidplicht werd overgenomen in de wet van 18 september 2017. Deze verplichting kent twee delen. Allereerst dient men de gedane transacties tijdens de samenwerking met de cliënt te analyseren. De transacties dienen dan te worden getoetst aan de aard van de zakenrelatie en de motivatie van de cliënt. Indien deze elementen niet met mekaar zouden overeenstemmen, wordt de verrichting gekenmerkt als atypisch. Ten tweede wordt van de instellingen en beroepsgroepen verwacht dat zij de reeds verworven informatie over de cliënt up to date houdt. Wanneer men in de onmogelijkheid bestaat deze voortdurende controle uit te voeren, mag men de zakenrelatie niet starten of moet men de lopende relatie beëindigen. Echter geldt hier ook de uitzondering voor advocaten, de notarissen, auditors en auditkantoren, bedrijfsrevisoren, externe accountants en externe boekhouders en fiscalisten.¹²⁵

Ook voorziet de wet in gevallen die vermoedelijk een vergroot risico met zich meedragen en die dus een verhoogde waakzaamheid vergen. Dit zijn extra verplichtingen naast de reeds bestaande

---

¹²³ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2975-2976.

¹²⁴ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2976.

¹²⁵ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2977.

verplichtingen van de algemene waakzaamheid. De volgende vijf gevallen werden aan de wet toegevoegd.¹²⁶

- 1) Wanneer men de identificatieverificatie uitstelt volgens de uitzondering van artikel 31 wordt een verhoogde waakzaamheid vereist. Ook moet men een verslag opstellen dat de redenen van het uitstel omvat.¹²⁷
- 2) Wanneer een cliënt of de effectieve begunstigde gevestigd is in een derde land dat wordt vermeld als land met een verhoogd risico op witwassen van geld en financiering van terrorisme. De lijst met landen vindt men terug in Bijlage I van de gedelegeerde verordening (EU) 2016/1675 van 14 juli 2016. Ook verwijst de wet naar de lijst opgemaakt door de FATF. Gezien in de wet van 18 september 2017 geen specificatie van de voorzorgen die men moet treffen bij een verhoogd risico beschreven stond, heeft de wet van 20 juli 2020 hier verandering in gebracht.¹²⁸ Artikel 51 van de wet van 20 juli 2020 somt de maatregelen die men moet nemen wanneer men in aanraking komt met een derde land als volgt op:

“De onderworpen entiteiten passen de volgende maatregelen van verhoogde waakzaamheid toe ten aanzien van hun cliënten:

- 1° aanvullende informatie inwinnen over de cliënt en de uiteindelijk begunstigde(n);
- 2° aanvullende informatie inwinnen over de beoogde aard van de zakelijke relatie;
- 3° informatie inwinnen over de bron van de geldmiddelen en de bron van het vermogen van de cliënt en de uiteindelijk begunstigde(n);
- 4° informatie inwinnen over de redenen voor de beoogde of verrichte verrichtingen;
- 5° goedkeuring van het hoger leidinggevend personeel verkrijgen voor het aangaan of voortzetten van de zakelijke relatie;
- 6° verscherpte monitoring verrichten van de zakelijke relatie door het aantal en de frequentie van de controles te verhogen en door transactiepatronen te selecteren die nader onderzocht moeten worden;
- 7° er, in voorkomend geval, voor zorgen dat de eerste betaling wordt verricht via een rekening op naam van de cliënt bij een kredietinstelling waarvoor waakzaamheidsnormen ten aanzien van de cliënten gelden die niet minder streng zijn dan de in deze wet vastgestelde normen. Er wordt ook in de mogelijkheid voorzien voor de Koning om nog bijkomende maatregelen op te leggen.”¹²⁹

- 3) In geval er een link bestaat tussen de zakenrelatie of verrichting en een belastingparadijs moeten de entiteiten een bijkomstig analyse volbrengen om uit te klaren of dit daadwerkelijk

---

¹²⁶ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, “De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?”, AFT 2021, afl. 2, 38.

¹²⁷ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, “Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017” in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2977-2978.

¹²⁸ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, “De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?”, AFT 2021, afl. 2, 38.

¹²⁹ Art 38 Wet van 18 september 2020

een vermoeden van witwassen met zich meebrengt. De desbetreffende landen kan men terugvinden in artikel 179 KB/WIB92.¹³⁰

- 4) Wanneer er een zakenrelatie bestaat tussen een Belgische correspondentinstelling en een respondentinstelling uit een derde land dient de Belgische instelling een verhoogde waakzaamheid te hanteren. De instelling is verplicht informatiegegevens te vergaren over de maatregelen met betrekking tot witwassen en financiering van terrorisme die de respondentinstelling stelt. Ook moeten een of meerdere leidinggevenden de verantwoordelijkheden die de instelling uit het derde land dient te dragen, beschrijven en moeten zij de toestemming verlenen voor deze zakenrelatie.¹³¹
- 5) In de gevallen waarbij de zakenrelatie wordt aangegaan met een politiek prominent persoon of met iemand die hiermee een bepaalde connectie heeft, geldt er een verhoogd risico. Deze politiek prominente personen worden in artikel 4 van de wet van 18 september 2017 gedefinieerd als personen die functies uit de opgesomde lijst uitoefenen, alsook de personen die hiermee in verband staan. Denk hierbij aan familieleden en naaste geassocieerden. Het verhoogd risico van deze personen wordt gekenmerkt door het corruptierisico dat met deze functies gepaard gaat.¹³² De wet van 11 januari 1993 bemerkten hier enkel buitenlandse politiek prominente personen op als cliënteel met een verhoogd risico, maar de wet van 18 september 2017 heeft dus nu ook de binnenlandse politiek prominente personen toegevoegd. De vijfde antiwitwasrichtlijn verplichtte de lidstaten een lijst op te stellen met de functies die een persoon konden kwalificeren als politiek prominent persoon. Met de wet van 20 juli 2020 werd deze lijst dan ook aan de wet van 18 september 2017 toegevoegd. Ook de Europese Commissie dient een lijst te publiceren van alle supranationale functies die als politiek prominent beschouwd worden. De verhoogde waakzaamheid geldt tot een jaar volgend op de mandaatneerlegging. Ook hier moeten een of meerdere leidinggevenden de toestemming verlenen voor deze zakenrelatie en moeten maatregelen worden getroffen met betrekking tot het determineren van de herkomst van het vermogen.¹³³

Analyse van atypische verrichtingen en de meldingsplicht – artikel 45 t.e.m. 63

Tijdens de voortdurende waakzaamheidsverplichting kan een transactie, wanneer deze niet overeenkomt met het doel van de zakenrelatie, gekenmerkt worden als een atypische verrichting. De dossierbeheerder van deze zakenrelatie dient deze verrichting vast te stellen en te melden aan de desbetreffende compliance officer. Deze analyseert de atypische verrichting om vast te stellen of er sprake kan zijn van een vermoeden van witwassen of financiering van terrorisme. Indien de reeds

---

¹³⁰ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), *De NV in de praktijk*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 326-327.

¹³¹ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2979-2980.

¹³² P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), *De NV in de praktijk*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 326-327.

¹³³ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", *AFT* 2021, afl. 2, 39-40.

opgevraagde gegevens niet volstaan, moeten alle maatregelen worden getroffen zodat er voldoende gegevens beschikbaar zijn waaruit het al dan niet verdachte karakter van de transactie kan blijken. Hiervan wordt een verslag opgemaakt ongeacht de uitkomst van de conclusie.¹³⁴

Indien men vervolgens weet of een vermoeden heeft of redelijkerwijze kan vermoeden dat de atypische verrichting te maken heeft met het witwassen van geld of de financiering van terrorisme, dienen de instellingen en beroepsgroepen de CFI schriftelijk of elektronisch op de te hoogte brengen en dit ongeacht de waarde van de transactie. Dit vermoeden kan ook ten gevolge zijn van meerdere, met elkaar verbonden, transacties.¹³⁵ Indien de melding door de onderworpen instelling of beroepsgroep te goeder trouw is gedaan, kunnen zij niet langer vervolgd worden voor medeplichtigheid aan het witwassen van geld of financiering van terrorisme onder artikel 505 Strafwetboek. Te goeder trouw houdt in dat de melding niet de bedoeling had de cliënt te benadelen of niet gebaseerd is op bewuste foutieve informatie.¹³⁶ Het is voor de onderworpen instellingen en beroepsgroepen evenwel verboden aan hun cliënt te melden dat zij informatie hebben doorgegeven aan de CFI. Wat betreft externe accountants, advocaten, notarissen, auditors, externe fiscale adviseurs en boekhouders, geldt een uitzondering voor het overtuigen van de cliënt om niet door te gaan met de witwashandeling. Dit kan dan niet gezien worden als een inbreuk op het meldingsverbod.¹³⁷

In 2017, voor de inwerkingtreding van de wet van 18 september 2017, werd echter door het Brusselse hof van beroep geoordeeld dat men niet lichtzinnig mag omgaan met het doorspelen van klantengegevens aan de CFI. De financiële instelling in kwestie had zonder grondig voorafgaandelijk onderzoek een melding gedaan aan de CFI en werd hiervoor dan ook door het hof veroordeeld. Dit bood een lastige afweging voor de onderworpen entiteiten tussen het risico op aansprakelijkheid ten aanzien van de cliënt en het risico op de strafrechtelijke veroordeling voor medeplichtigheid aan het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.¹³⁸ In de memorie van toelichting van de wet van 18 september 2017 kan dan ook teruggevonden worden dat wanneer melding te goeder trouw wordt gedaan, dit geen aanleiding kan geven tot enige vorm van aansprakelijkheid. Deze beslissing is genomen om te vermijden dat de onderworpen instellingen of beroepsgroepen uit angst voor aansprakelijkheid, bepaalde meldingen niet meer zouden verrichten. Wel dienen de onderworpen entiteiten voortaan, volgens de wet van 20 juli 2020, geconstateerd te hebben dat er minstens sprake is van één van de volgende elementen: de verrichting is complex, de verrichting is

---

¹³⁴ GRIJSELS, C., "Het preventief antiwitwasdispositief in een nieuw kleedje. Impact op de werking van de Cel voor Financiële Informatieverwerking", RW 2017-18, afl. 21, 806-808.

¹³⁵ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2983.

¹³⁶ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), De NV in de praktijk, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 327.

¹³⁷ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2986.

¹³⁸ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2983.

ongebruikelijk groot, de verrichting vertoont een ongebruikelijk patroon en de verrichting heeft geen rechtmatig of economisch doel.¹³⁹

De wet van 18 september 2017 stipuleert ook de verplichting tot het bewaren van de verzamelde gegevens. Echter wordt wat betreft de termijn gekozen voor tot 10 jaar na de uitgevoerde transactie of tot 10 jaar na de zakenrelatie en niet langer voor vijf jaar. Dit was een bewuste keuze gezien deze onderzoeken vaak internationale elementen bevatten en dus ook zeer lang kunnen duren.¹⁴⁰

Bevoegde autoriteiten

Het UBO-register – artikel 73 t.e.m. 75

De vierde antiwitwasrichtlijn creëerde voor elke lidstaat de verplichting een UBO-register in te voeren. De wet van 18 september heeft dit register voor het eerst geïntroduceerd, maar pas in het KB van 30 juli 2018 betreffende de uitvoeringsmodaliteiten van het UBO-register werden alle inhoudelijke aspecten uitgeklaard. Dit register bevat allerlei informatie over de uiteindelijke begunstigen (Ultimate Beneficial Owners) van alle juridische structuren in de lidstaten. Het doel van dit register is het vermijden en voorkomen van witwaspraktijken en terrorismefinanciering door fiscale transparantie.¹⁴¹

Het Belgische UBO-register bestaat uit informatie omtrent de identiteit van de uiteindelijke begunstigen van vennootschappen, vzw's en stichtingen opgericht in België. Voor de rechtspersonen op wie de wet van toepassing is, zullen de zaakvoerders, bestuurders fiduciebeheerders of de trustees hun uiteindelijke begunstigen en informatie moeten bekendmaken. Artikel 3 en 4 van het KB van 30 juli 2018 somt de over te maken informatie op. Men moet dus onder andere de naam en voornaam, de geboortedatum, de nationaliteit, de volledige verblijfplaats, documenten die al deze gegevens kunnen staven, de datum waarop deze persoon UBO is geworden, het identificatienummer van het rijksregister van natuurlijke personen en of het gaat om een rechtstreekse of onrechtstreekse uiteindelijke begunstigde meedelen.¹⁴² Aan drie groepen wordt toegang verleend tot het register: de bevoegde autoriteiten en financiële inlichtingeenheden, de meldingsplichtige instellingen en beroepsgroepen en elke burger of organisatie met, indien nodig, een legitiem belang. Er bestaat een hele discussie omtrent het recht op privacy en het UBO-register. Vandaar dat er ook heel wat te doen was rond wie nu daadwerkelijk toegang zou krijgen tot het register en in welke mate. De bevoegde autoriteiten die belast zijn met de opdracht het witwassen van geld en financiering van terrorisme tegen te gaan, de fiscale

---

¹³⁹ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2984.

¹⁴⁰ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2986.

¹⁴¹ C. WILS, "[Législation anti-blanchiment - Ultimate Beneficial Owner] Le registre UBO: préparez-vous pour mars 2019", Act.fisc. 2018, afl. 39, 5-6.

¹⁴² F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", AFT 2021, afl. 2, 41.

autoriteiten, de overheidsorganen belast met de inbeslagneming en verbeurdverklaring van vermogensbestanddelen van criminelen, de CFI, de toezichtautoriteiten en de overheidsorganen die informatie krijgen over het vervoer of grensoverschrijdend vervoer van geld of verhandelbare instrumenten aan toonder, hebben toegang tot het register. Zij dienen een lid van het personeel aan te duiden die verantwoordelijk wordt geacht voor het beheren van de toegang tot het UBO-register.¹⁴³ Wat betreft de meldingsplichtige instellingen en beroepsgroepen kan gezegd worden dat ze het register mogen gebruiken ter verificatie van ontvangen cliëntgegevens. Het raadplegen van dit register mag echter niet als enige indicatiepunt worden beschouwd voor de identificatie- en verificatieverplichting.¹⁴⁴ Tot slot hebben ook burgers of organisaties toegang tot het register wat betreft vennootschappen. Wel krijgen zij slechts in een beperkte mate, de beschikbare informatie te zien en kunnen zij enkel zoeken op KBO-nummer of vennootschapsnaam, het zoeken door de identiteit van een persoon in te voeren is voor hen niet mogelijk. Indien zij informatie zouden willen verkrijgen over andere juridische entiteiten, dient men een legitiem belang hierbij te hebben. Dit legitiem belang dient in het kader te zijn van witwasbestrijding en het bestrijden van terrorismefinanciering. Ook moet het worden gemotiveerd. De administratie van de Thesaurie beoordeelt of men toegang krijgt tot het register.¹⁴⁵

Met een verzoek kunnen de uiteindelijke begunstigen vragen om een gedeelte van of alle informatie beschikbaar over hen te beperken. Dit wordt toegelaten indien de informatie ervoor zou kunnen zorgen dat er een disproportioneel risico op fraude, chantage, geweld, ontvoering of intimidatie zou ontstaan. Het bewijs hiervan dient door de uiteindelijke begunstigde te worden geleverd. Wanneer echter de uiteindelijke begunstigde persoon een minderjarige of handelingsonbekwame persoon zou betreffen, wordt deze afwijking bij registratie reeds toegestaan.¹⁴⁶ Strafrechtelijke vervolging gepaard met administratieve geldboetes van 250 tot 50.000 EUR kan een gevolg zijn voor de bestuurders of de leden van het wettelijk orgaan van de entiteit waarvoor de informatieplicht geldt, indien men onjuiste informatie verstrekt of informatie verbergt.¹⁴⁷

De CFI – artikel 76 t.e.m. 84

De CFI is dus de brug tussen de door de wet onderworpen entiteiten en het gerecht. De cel onderzoekt de verkregen meldingen en gegevens en indien nodig wordt deze informatie door de cel aangevuld. De Cel heeft dus een filterfunctie waardoor het parket niet bedolven wordt door tallozen meldingen. De wet benadrukt dus ook nogmaals dat het de taak van de Cel is om het onderliggend misdrijf te onderzoeken en om te beoordelen of het naar het gerecht moet worden doorgestuurd.

---

¹⁴³ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", AFT 2021, afl. 2, 41-42.

¹⁴⁴ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Het Belgische UBO-register" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2989) 3004.

¹⁴⁵ C. WILS, "[Législation anti-blanchiment - Ultimate Beneficial Owner] Le registre UBO: préparez-vous pour mars 2019", Act.fisc. 2018, afl. 39, 6-7.

¹⁴⁶ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Het Belgische UBO-register" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2989) 3005.

¹⁴⁷ C. WILS, "[Législation anti-blanchiment - Ultimate Beneficial Owner] Le registre UBO: préparez-vous pour mars 2019", Act.fisc. 2018, afl. 39, 7-8.

Ook stipuleert de wet de meerwaarde die de Cel dient toe te voegen aan de meldingen die binnenkomen. Men dient niet zomaar meldingen rechtstreeks door te sturen, de Cel dient een meerwaarde toe te voegen aan de dossiers die zij in ontvangst neemt.¹⁴⁸

Voor het vervullen van deze taak zijn aan de Cel enkele bijzondere bevoegdheden toegekend. De Cel kan bijkomstige gegevens vorderen van de onderworpen instellingen en beroepsgroepen die de melding hebben gedaan. Daarnaast heeft de Cel sinds 14 juli 2016 de machtiging verkregen om informatie op te vragen bij het register van de Belgische nationale bank, het centraal aanspreekpunt. In dit register worden de bankrekeningnummers en overeenkomsten aangegaan door rechtspersonen en natuurlijke personen bij de Belgische financiële instellingen bijgehouden. In 2020 werden ook de saldo's van deze rekeningen toegevoegd waardoor ook de machtiging hiertoe moest worden toegevoegd aan de onderzoeksbevoegdheden van de CFI. De Cel dient enkel een gemotiveerd verzoek in te dienen om inzage in dit register te verkrijgen.¹⁴⁹ Andere bevoegdheden van de Cel bevinden zich in artikelen 76 tot en met 84 wet 18 september 2017. Wanneer de CFI na een melding en na haar eigen onderzoek uitgevoerd te hebben een geval van witwassen van geld of terrorismefinanciering heeft gedetecteerd, dient de Cel dit te melden aan de gerechtelijke overheden.¹⁵⁰ In het geval dat de leden van de Cel dienen te getuigen voor een rechter, mogen zij de identiteit van de melder niet aan het licht brengen. De autoriteiten die het onderzoek uitvoeren dienen alle maatregelen te nemen zodat de identiteit van de meldingsplichtige instellingen en beroepsgroepen wordt beschermd.¹⁵¹

De CFI kan niet alleen meldingen ontvangen van de onderworpen instellingen en beroepsgroepen maar ook van de autoriteiten. Zo zijn met de wet van 18 september 2017 ook de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, oftewel de OCMW's, toegevoegd aan deze lijst. Reeds sedert 2010 merkte de Cel in zijn dossiers op dat in zaken met betrekking tot terrorismefinanciering, geld dat afkomstig was van sociale uitkering, vaak gebruikt werd voor financiële ondersteuning van terroristische activiteiten. Gezien deze centra zeer vaak rechtstreeks contact hebben met de ontvangers van deze uitkeringen, kunnen zij dan ook rol spelen in het herkennen van abnormaliteiten. Op deze manier kunnen de centra de Cel inlichten over eventuele vermoedens.¹⁵²

Artikel 83 van de wet van 18 september 2017 bevat nog steeds een aantal uitzonderingen met betrekking tot het versterkt beroepsgeheim in zaken die de financiering van terrorisme betreffen.

---

¹⁴⁸ F., DESMYTTERE, J., GOETGHEBUER, "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", AFT 2021, afl. 2, 45.

¹⁴⁹ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 109.

¹⁵⁰ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 110.

¹⁵¹ P. BERGER, "Witwassen van misdaadgeld" in X. (ed.), *De NV in de praktijk*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 327-328.

¹⁵² P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 110.

Zo kan de cel nog steeds vrij informatie delen met de Staatsveiligheid, de Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse omtrent de financiering van terrorisme en de witwasverrichtingen die hiermee verband zouden kunnen houden. Wanneer een dossier niet overgemaakt wordt aan de gerechtelijke diensten gezien radicalisme en extremisme niet weerhouden is als basismisdrijf, kan men het OCAD, de ADIV en de VSSE op de hoogte brengen van deze feiten.¹⁵³ In 2021 werden er maar liefst 18 informatierapporten inzake rechts-extremisme meegedeeld aan het OCAD en de inlichtingendiensten.¹⁵⁴

Met de wet van 18 september 2017 werd in artikel 83 ook een nieuwe uitzondering bepaald op het versterkt beroepsgeheim van de Cel. De CFI kon reeds volgens de antiwitwaswetgeving van 1993 bepaalde informatie delen met de toezichtautoriteiten zodat deze de nodige sancties konden opleggen. De antiwitwaswetgeving van 2017 voorziet nu in de mogelijkheid dat alle relevante informatie door de Cel kan meegedeeld worden aan de autoriteiten inzake toezicht en sancties. De wetgeving uit 1993 voorzag ook reeds de uitzondering die het voor de Cel mogelijk maakte informatie door te sturen aan de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst wanneer er een vermoeden was van het witwassen van geld afkomstig uit sociale fraude.¹⁵⁵ Artikel 83 van de wet van 18 september 2017 breidt deze machtiging uit naar andere autoriteiten, op deze manier kan men nog beter optreden tegen fiscale fraude of andere inbreuken die onder het gezag van de FOD Economie vallen. De Cel kan nu ook relevante informatie delen met de minister van Financiën en dien deze informatie betrekking zou hebben op het witwassen van geld waarvan het basismisdrijf ernstige fiscale fraude zou uitmaken. Ook kan aan de minister van Economie informatie met betrekking tot haar dossiers meedelen indien het basismisdrijf onder de opsporingsbevoegdheid van de minister valt.¹⁵⁶

Op hun beurt kunnen ook de gerechtelijke instellingen, meer specifiek de onderzoeksrechters, het parket en de politiediensten tijdens het uitvoeren van een onderzoek omtrent het witwassen van geld oftewel de criminele activiteiten die hieraan zijn voorafgegaan en het financieren van terrorisme, alle pertinente informatie in het bezit van de Cel opvragen. Gezien de bescherming van de melders mag de Cel de meldingen zelf niet doorspelen. Het feit dat er om bijkomstige informatie

---

¹⁵³ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 111.

¹⁵⁴ De Cel voor Financiële Informatieverwerking, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de cel voor financiële informatieverwerking", <https://www.ctif-cfi.be/index.php/nl/belgisch-stelsel/melders/richtsnoeren> (consultatie 23 maart 2023), 12-13.

¹⁵⁵ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 111.

¹⁵⁶ De Cel voor Financiële Informatieverwerking, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de cel voor financiële informatieverwerking", <https://www.ctif-cfi.be/index.php/nl/belgisch-stelsel/melders/richtsnoeren> (consultatie 23 maart 2023), 53-55.

wordt gevraagd door de gerechtelijke instellingen, impliceert niet dat de Cel dit moet behandelen als een melding.¹⁵⁷

Gezien het internationale karakter van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme dat reeds is aangehaald, is ook de samenwerking tussen de financiële inlichtingeenheden van groot belang geworden. De herziene witwaswetgeving bevat dan ook enkele bepalingen die de doorstroom van meldingen naar de meest toepasselijke financiële inlichtingeenheden garandeert. Ook dit wordt door artikel 83 gezien als een uitzondering op het versterkt beroepsgeheim.¹⁵⁸

De toezichtautoriteiten – artikel 85 t.e.m. 131

In de wet worden ook de bevoegdheden en taken van de toezichthouders besproken. De wet van 18 september 2017 kiest voor een exhaustieve lijst. Per instelling of beroepsgroep heeft men een toezichthouder aangewezen. Entiteiten die zich in meerdere categorieën bevinden, vallen dus onder het toezicht van meerdere autoriteiten. Om hierin verwarring te voorkomen zijn er procedures uitgewerkt waarin de toezichtautoriteiten dienen samen te werken en informatie uit te wisselen. De autoriteiten hebben de machtiging gekregen reglementen op te stellen om zo concrete technische elementen van de wetgeving uit te werken of te verhelderen. Deze reglementen worden voorgelegd aan de Koning ter goedkeuring. Ook dienen de toezichtautoriteiten stappen te ondernemen om de onderworpen instellingen en beroepsgroepen verder te informeren en op te leiden.¹⁵⁹

Internationale samenwerking - artikel 122 t.e.m. 131

De vierde antiwitwasrichtlijn bevat ook enkele bepalingen met betrekking tot de verbetering van de internationale samenwerking tussen lidstaten die zijn geïmplementeerd in de wet van 18 september 2017. Deze evolutie is er gekomen gezien witwasmisdrijven steeds meer een internationaal en dus grensoverschrijdend karakter vertonen. Men gebruikt steeds vaker internationale structuren. Zo dienen de financiële inlichtingeneenheden voortaan oftewel spontaan oftewel op verzoek van de financiële inlichtingeneenheden van andere lidstaten informatie uit te wisselen die te maken heeft met het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Bovendien is er ook een concrete regeling voorzien die een vlotte samenwerking tussen de toezichtautoriteiten van verschillende lidstaten toelaat.¹⁶⁰

---

¹⁵⁷ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 111-112.

¹⁵⁸ P. DE KOSTER, C. GRIJSEELS en P. TIMMERMAN, "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in M. MAUS, Y. JORENS, M. DELANOTE, M. ROZIE, K. SALOMEZ en P. TRAEEST (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, (97) 111.

¹⁵⁹ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2986-2987.

¹⁶⁰ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2987-2988.

Sancties

Administratieve sancties – artikel 132 t.e.m. 135

Terwijl de vierde antiwitwasrichtlijn slechts voorzag in sancties vanaf ernstige of herhaaldelijke inbreuken op de bepalingen ervan, legt de wet van 18 september 2017 reeds een administratieve sanctie op vanaf de eerst inbreuk. De administratieve sanctie kan aan de onderworpen instellingen worden opgelegd maar ook aan de natuurlijke personen die deel uitmaken van het wettelijke bestuursorgaan of de directie. Ook de natuurlijke personen die de effectieve leiding hebben gehad en daardoor dus direct verantwoordelijk zijn voor het niet naleven van de wetgeving. Een sanctie kan opgelegd worden wanneer er niet voldaan is aan een of meerdere verplichtingen uit de wet alsook verplichtingen uit een reglement van de toezichtautoriteiten. Ook wanneer er geen of niet correcte gegevens met betrekking tot het UBO-register worden doorgegeven door bestuurders van juridische entiteiten, kan een administratieve sanctie worden opgelegd. Wanneer een administratieve sanctie wordt opgelegd, wordt deze beslissing gepubliceerd en blijft deze tot 5 jaar na de oplegging consulteerbaar.¹⁶¹

De sancties variëren onder andere naargelang de sector van de onderworpen entiteiten. De financiële instellingen zijn onderworpen aan een administratieve geldboete van oftewel 10 procent van hun jaarlijkse netto omzet, in geval het een rechtspersoon betreft oftewel maximaal 5.000.000 EUR. Voor de niet-financiële beroepen kan de administratieve boete slechts maximaal 1.250.000 EUR bedragen. Er wordt rekening gehouden met de volgende elementen bij het bepalen van de grootte van de sanctie: de ernst en duurtijd van de inbreuk, het aandeel dat de betrokkene heeft bijgedragen, het vermogen van de betrokkene, het voordeel voor de betrokkene waarvoor de inbreuk heeft gezorgd, het nadeel dat derden mogelijks hebben geleden, de mate waarin de betrokkene heeft meegewerkt met de autoriteiten en indien er eerdere inbreuken zijn gepleegd door de betrokkene.¹⁶²

Strafrechtelijke sancties – artikel 136 t.e.m. 138

De wet voorziet strafrechtelijke sancties wanneer de onderworpen entiteiten inspecties en verificaties van de toezichtautoriteiten hinderen, wanneer zij gegevens weigeren te verstrekken of wanneer ze bewust onjuiste of onvolledige informatie verschaffen. Ook bij de strafrechtelijke sancties maakt de wet een onderscheid tussen de financiële en de niet-financiële instellingen gezien de wetgever van mening is dat de financiële instellingen meer verantwoording dragen. De financiële instellingen kunnen bestraft worden met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar. Er kan ook bovenop deze gevangenisstraf een strafrechtelijke geldboete worden opgelegd van 250 tot

---

¹⁶¹ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2988.

¹⁶² P. BERGER, "Witwassen van misdadafgeld" in X. (ed.), De NV in de praktijk, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 335.

2.500.000 EUR. Deze geldboete kan ook worden uitgesproken als autonome straf. De niet-financiële beroepen kunnen enkel gestraft worden met een geldboete van 150 tot 5 000 EUR.¹⁶³

---

¹⁶³ GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), *Handboek voor Fiscaal Recht*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, (2961) 2989.

Belangrijkste toevoegingen door de wet van 18 september 2017

De wet van 18 september 2017 bevat een aantal belangrijke nieuwigheden. Allereerst met betrekking tot het personeel toepassingsgebied werden er een aantal wijzigingen doorgevoerd. Wat betreft de dienstverrichters van de sector van de geld- en kansspelen zijn nu niet langer enkel de casino's onderworpen aan de wet, maar geldt de wet ook voor alle andere aanbieders van gokdiensten, waaronder online-gokdiensten. De waakzaamheidsverplichtingen gelden voor hen vanaf een bedrag van minstens 2000 euro, ongeacht of de transactie in één keer werd volbracht, of wanneer dit bedrag het gevolg is van meerdere transacties waar een verband tussen bestaat. Wat betreft het advocatenberoep blijft een tweedeling gelden. Gezien de delicate aard van de taak van de advocaat en het beroepsgeheim dat hiermee gepaard gaat, werd besloten dat wanneer de advocaat de rechtspositie van zijn cliënt bepaalt, de cliënt in een geding dient te verdedigen of de cliënt adviseert omtrent een eventueel geding en in het kader hiervan informatie verkrijgt over eventuele witwaspraktijken, dient men hiervan geen melding te doen aan het CFI. Wel zijn de advocaten aan de wetgeving onderworpen wanneer ze hun cliënt bijstaan bij het uitvoeren of voorbereiden van de acquisitie of verkoop van een onroerend goed of bedrijf; geld, waardepapieren of andere activa beheren; het beheer uitvoeren of het openen van een bankrekening, spaarrekening of effectenrekening; het organiseren van de nodige inbreng bij het oprichten, uitbaten of beheren van een vennootschap alsook het oprichten, uitbaten of beheren van deze vennootschap, een trust of enige andere structuur. Ook wanneer de advocaat financiële verrichtingen uitvoert of verrichtingen uitvoert met betrekking tot een onroerend goed in naam en voor rekening van zijn cliënt is hij nog steeds gehouden de preventieve witwaswetgeving na te leven. Naast de reeds onderworpen bedrijfsrevisoren, externe accountants, externe belastingconsulenten, erkende externe boekhouders en boekhouders-fiscalisten werden nu ook de onderlinge borgstellingsmaatschappijen, alternatieve financieringsplatforms, auditkantoren en auditors aan het toepassingsgebied van de wet toegevoegd. Daarnaast vallen nu ook stagiairs van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten, het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders-Fiscalisten en het Instituut van de Bedrijfsrevisoren onder de preventieve witwaswetgeving.

Ook werd een belangrijke verandering doorgevoerd met betrekking tot de invulling van het risicobegrip en het gevolg dat hieraan gegeven dient te worden. Voortaan past men de risicogebaseerde benadering toe op alle elementen die deel uitmaken van de waakzaamheidsverplichting. Door de risicogebaseerde benadering toe te passen kan men de eventuele risico's sneller in kaart brengen en evalueren en kan men gepaste controles en toezichtprotocollen opstellen om zo de risico's te beheren en te beperken. Bovendien werd er een cascadeprocedure ingesteld waarbij ook de Europese Commissie, de Belgische staat en de toezichthoudende overheden onderworpen zijn aan de risicobeoordeling.

Ook werden er enkele begrippen verduidelijkt in de nieuwe wet. Zo werd het begrip 'prijs van de verkoop van een onroerend goed' verduidelijkt en voortaan gedefinieerd als het door de koper totaal te betalen bedrag betreffende de aankoop en financiering. Dit omvat dus de registratierechten en andere belastingen, de hypothecaire inschrijvingsrechten, de notariskosten, de honoraria van de

notaris en de vastgoedmakelaar maar ook de kosten van de eventuele aanvullende contracten zoals de schuldsaldoverzekering, de hypothecaire lening of de levensverzekering. Al deze betalingen met betrekking tot de aankoop van een onroerend goed kunnen dus enkel verricht worden door een cheque of overschrijving. Wanneer de vastgoedmakelaar of notaris vaststelt dat dit niet het geval is, dienen zij dit te melden aan het CFI, zelfs wanneer de betaling verricht is in hun afwezigheid.

Een van de grootste toevoegingen door de wet van 18 september 2017 is het UBO-register waarin de uiteindelijk begunstigen van vennootschappen, vzw's en stichtingen worden bijgehouden. Een uiteindelijk begunstigde is een natuurlijke persoon die een vennootschap, vzw of stichting bezit of er de daadwerkelijke controle over heeft al dan niet indirect via een tussenliggende vennootschap. De informatie omtrent de uiteindelijk begunstigen dient door de vennootschappen, vzw's en stichtingen te worden verzameld, bewaard en doorgegeven aan de onderworpen instellingen. Bovendien worden deze gegevens verzameld in het centraal register, het UBO-register. De informatie dient te worden bijgehouden op een adequate, accurate, up-to-date wijze. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de toegang tot essentiële informatie over de uiteindelijk begunstigen van juridische instellingen actief in de EU en de toegang tot essentiële informatie over de uiteindelijk begunstigen van trusts en vergelijkbare structuren. Iedereen kan, zonder legitiem belang te moeten aantonen, toegang verleend worden tot de eerste categorie van informatie. De toegang tot de informatie met betrekking tot de trusts of vergelijkbare structuren vereist echter een legitiem belang.

In het kader van de waakzaamheidsverplichting werd ook strengere cliëntenonderzoeksmatregelen opgelegd in het kader van zakelijke betrekkingen met risicovolle derde landen. Onder deze maatregelen vallen het vergaren van aanvullende informatie over de cliënt, de uiteindelijk begunstigde en de aard van de zakenrelatie. Ook dient hoger leidinggevend personeel de goedkeuring te geven vooraleer de zakenrelatie kan worden aangegaan of voortgezet. Ook werden waakzaamheidsverplichtingen verscherpt in de gevallen waarbij de zakenrelatie wordt aangegaan met een politiek prominent persoon of met iemand die hiermee een bepaalde connectie heeft. Waar voorheen enkel buitenlandse politiek prominente personen een verhoogd risico inhielden, worden nu ook binnenlandse politiek prominente personen alsook de personen die hiermee in verband staand geacht een verhoogd risico te vormen.

Wat de meldplicht en de Cel voor Financiële Informatieverwerking betreft werden onder andere de rol, de taken met betrekking tot operationele en strategische analyse en de verantwoordelijkheden van de Cel verder verfijnd. Ook werden er regels met betrekking tot een verbeterde samenwerkingen tussen de verschillende financiële inlichtingeneenheden en de Europese Commissie ingevoerd. Bovendien is er ook een concrete regeling voorzien die een vlotte samenwerking tussen de toezichtautoriteiten van verschillende lidstaten garandeert.

Tot slot voorziet de nieuwe wet ook in doelmatige administratieve sancties en maatregelen wanneer de onderworpen instellingen en beroepsgroepen de opgelegde verplichtingen niet naleven. Hiernaast voorziet de wet van 18 september 2017 strafrechtelijke sancties, namelijk geldboetes, wanneer

inspecties en verificaties worden verhinderd, wanneer men weigert gegevens te verstrekken of wanneer men bewust onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt aan de toezichtautoriteiten.

Rapport FATF - na de wet van 18 september 2017

Na de wet van 18 september 2017 werd het beoordelingsrapport herschreven en op 3 september 2018 werden de nieuwe conclusies van de FATF over de Belgische wetgeving gepubliceerd. Er werden een groot aantal aanbevelingen veranderd van grotendeels in overeenstemming met de aanbevelingen van de FATF naar in overeenstemming met de aanbevelingen van de FATF. Ook werden enkele niet overeenstemmende aanbevelingen veranderd naar grotendeels overeenstemmend. Ik overloop kort iedere aangepaste aanbeveling gedaan op basis van de wet van 18 september 2017 en hoe de wetgeving nu in overeenstemming is met de aanbevelingen van de FATF.¹⁶⁴

Aanbeveling 1 – Risico's inschatten & de risicogebaseerde benadering toepassen.

De tekortkomingen op dit gebied worden door het rapport als volgt samengevat:

- a) er bestaat geen formeel mechanisme voor het bekendmaken van de niet-vertrouwelijke resultaten van de risicobeoordeling aan de bevoegde autoriteiten en zelfregulerende instanties, evenals voor de instellingen en beroepsgroepen die onder de verplichtingen vallen;
- b) er bestaat geen beoordeling die een laag risico toelaat en die hierdoor een vrijstelling van de wetgeving toelaat of waarvoor vereenvoudigde maatregelen zouden kunnen worden toegepast;
- c) de toezichthoudende overheden dient te kunnen verzekeren dat de onderworpen instellingen en beroepsgroepen hun verplichtingen met betrekking tot de risico's nakomen.

De wet van 18 september 2017 is hier op verschillende vlakken aan tegemoet gekomen. Wat betreft punt a en c: De wet voorziet in een mechanisme dat de juiste informatie meedeelt aan de onderworpen entiteiten. De toezichthoudende overheden hebben de niet-vertrouwelijke informatie van de beoordeling ontvangen waardoor ze dit beschikbaar kunnen stellen van de onderworpen entiteiten en waardoor ze hun toezichthoudende taak beter kunnen uitvoeren. Ook bepaalt de wetgeving nu dat de toezichthoudende overheden de onderworpen entiteiten grondig moeten controleren op de naleving van de risicobeoordeling en de daarmee gepaarde procedures. Wat betreft punt b: Aan de hand van een passende risicobeoordeling kunnen nu ook vrijstellingen op de wetgeving worden toegestaan. Een vereenvoudigde due diligence-maatregel is toegestaan wanneer de onderworpen entiteit een persoon met een miniem risico identificeert. Aanbeveling 1 werd van grotendeels overeenstemmend naar overeenstemmend gebracht.¹⁶⁵

Aanbeveling 2 – Nationale samenwerking en coördinatie

De tekortkomingen op dit gebied worden door het rapport als volgt samengevat:

---

¹⁶⁴ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Voorbeschouwing op de wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIEN (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2957-2958.

¹⁶⁵ Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 3.

Een nationaal beleid omtrent het witwassen van geld en de financiering van terrorisme was op nationaal vlak nog niet geheel gestroomlijnd. Ook werden sommige autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het bevriezen van tegoeden in het kader van proliferatiefinanciering niet betrokken bij de activiteiten van het bevoegd beslissingsorgaan.

In het licht van de toenemende terroristische dreiging heeft België een alomvattend nationaal antiwitwas en terrorismefinancieringsbeleid ontwikkeld en geïmplementeerd op basis van 5 onderwerpen:

- Een plan van aanpak op basis van de aanbevelingen van de FATF dat in verhouding staat tot de evolutie van de risico's;
- Het implementeren van de risicogebaseerde benadering waarbij risicobeoordelingen opnieuw worden herzien;
- Het prioriteren van de inspanningen ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering door middel van een informatie- en veiligheidscoördinatieteam;
- Het verbeteren van transparantie en openbaarmaking;
- Een plan van aanpak om de handhaving van de financiële administratieboetes te verbeteren.

Aanbeveling 2 werd van grotendeels overeenstemmend naar overeenstemmend gebracht.¹⁶⁶

Aanbeveling 8 – Non-profit organisaties (vzw's)

De wet van 18 september 2017 heeft heel wat verbeteringen met zich meegebracht op het gebied van vzw's. Allereerst slaagt België erin de vzw's als aangehaald in het rapport van de FATF te identificeren. Hierbij werd door de Belgische wetgever ook rekening gehouden met de kwetsbaarheid van deze vzw's voor terrorismefinanciering. Zo heeft België dan ook twee verbeterde werkgroepen opgericht, BELFI-project en CANAL-plan. Deze programma's hebben als doel de controles van de vzw's die een risico vormen te verbeteren en het verzamelen van informatie te vergemakkelijken. Ook wordt de risicobeoordeling van deze sector geactualiseerd, alle bevoegde autoriteiten die in het bezit zijn van pertinente informatie werken hieraan mee. Ook heeft België de transparantie van vzw's en hun verplichtingen inzake boekhouding, autorisatie, publicatie, goedkeuring, interne en externe controles en opslag en openbaarmaking van documenten vergroot. In 2016 werd, binnen de FOD Justitie, een werkgroep vzw's opgericht. Deze groep is een vast contactpunt tussen het Ministerie van Justitie en de VZW-sector. Artikel 83 van de wet van 18 september 2017 introduceerde een ruimere onderzoeksbevoegdheid met betrekking tot deze vzw's wanneer er wordt vermoed dat deze worden gebruikt voor terrorismefinanciering. Ook wordt het versterkt beroepsgeheim van de CFI versoepeld ten aanzien van de Belgische inlichtingendiensten. Dit kanaal zou reeds 217 keer zijn gebruikt op anderhalf jaar tijd. Op vlak van internationale samenwerking bieden de artikelen 122 tot en met 131 mechanismen en procedures die de samenwerking tussen lidstaten moet vergemakkelijken. België heeft echter geen andere opties tot informatie-uitwisseling geïntroduceerd. Er bestaan dus nog enkele tekortkomingen met betrekking tot het behandelen van de vzw's. Om deze

---

¹⁶⁶ Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 3-4.

redenen heeft de FATF de beoordeling van aanbeveling 8 van niet overeenstemmend naar grotendeels overeenstemmend gebracht.¹⁶⁷

Aanbeveling 10 – uiteindelijke begunstigde

Het begrip uiteindelijke begunstigde wordt in de nieuwe wetgeving gedefinieerd als “de natuurlijke persoon of personen die het uiteindelijke bezit of de controle hebben over de cliënt, cliëntagent of de begunstigde van levensverzekeringspolissen, en/of de natuurlijke personen voor wie een handeling wordt verricht of een zakelijke relatie wordt aangegaan”. De wet van 18 september 2017 maakt het mogelijk om de hoogste leidinggevende van een onderneming te identificeren als de uiteindelijke begunstigten wanneer er geen natuurlijke persoon kan worden geïdentificeerd. Ook met betrekking tot levensverzekeringen was er voor de wet van 18 september 2017 geen bepaling die de onderworpen entiteiten verplichtten rekening te houden met de begunstigde van de levensverzekering voor het inschatten van het risico dat invloed heeft op de waakzaamheidsverplichting. De nieuwe wetgeving houdt wel rekening met de identiteit van de uiteindelijke begunstigde of de begunstigde van de levensverzekeringspolissen en houdt hiermee rekening bij het inschatten van het risico. Aanbeveling 10 werd van grotendeels overeenstemmend naar overeenstemmend gebracht.¹⁶⁸

Aanbeveling 12 – politiek prominent personen (PPP)

Voor de wetgeving van 18 september 2017 werd een politiek prominent persoon één jaar na het neerleggen van zijn mandaat al niet meer gezien als politiek prominent persoon. Ook werden enkel buitenlandse politiek prominente personen onderworpen aan de definitie. En tot slot bestonden er ook tekortkomingen met betrekking tot het identificeren van directe familieleden en naaste verwanten als ook zijnde politiek prominente personen. De nieuwe antiwitwaswetgeving heeft echter op alle drie van deze vlakken voor verbetering gezorgd. Wanneer een politiek prominent persoon zijn functie verlaat, moet men ten minste twaalf maanden rekening houden met het eventueel risico dat deze persoon stelt. Ook moet men passende maatregelen treffen op basis van deze beoordeling totdat deze persoon niet langer de risico's van een politiek prominent persoon vertoont. De periode van een jaar is dus een minimumperiode die verlengd kan worden indien het risico nog steeds aanwezig is. Vervolgens voegt de nieuwe wetgeving ook de binnenlandse politiek prominenten personen toe aan de definitie. Ook worden de familieleden en naaste medewerkers toegevoegd aan de definitie. Aanbeveling 12 werd van grotendeels overeenstemmend naar overeenstemmend gebracht.¹⁶⁹

---

¹⁶⁷ Financial Action Task Force, “Belgium’s progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing”, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 15-16.

¹⁶⁸ Financial Action Task Force, “Belgium’s progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing”, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 6.

¹⁶⁹ Financial Action Task Force, “Belgium’s progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing”, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 6-7.

Aanbeveling 17 – derde zaakaanbrengers

Voor de wetgeving van 2017 kon men niet verifiëren of zaakaanbrengers voldoende maatregelen troffen met betrekking tot het bestrijden van het witwassen van geld en terrorismefinanciering. De nieuwe antiwitwaswetgeving introduceert een wettelijk kader voor het gebruik door de onderworpen entiteiten van zaakaanbrengers uit derde landen. De entiteiten dienen voortaan na te gaan of de wettelijke bepalingen waaraan de zaakaanbrenger wordt onderworpen als gelijkwaardig aan de Belgische wetgeving kan worden geacht. Daarenboven stelt de wet dat de onderworpen instellingen geen beroep mogen doen op zaakaanbrengers die gevestigd zijn in een hoog risicoland. Om deze redenen heeft de FATF de beoordeling van aanbeveling 17 van niet overeenstemmend naar grotendeels overeenstemmend gebracht.¹⁷⁰

Aanbeveling 18 – Interne controle en buitenlandse vestigingen en dochterondernemingen

Voor de wetgeving van 2017 bleken er enkele tekortkomingen met betrekking tot de verplichtingen voor buitenlandse vestigingen en dochterondernemingen. De regels omtrent het delen van informatie binnen deze groepen en het naleven van de inhoudelijke verplichtingen van de antiwitwaswetgeving bleek niet altijd even duidelijk. De wet van 18 september 2017 werd ook van toepassing verklaard op de buitenlandse vestigingen en dochterondernemingen van de meldingsplichtige instellingen. De onderworpen entiteiten dienen preventiebeleidslijnen en procedures op te maken die op groepsniveau dienen te worden geïmplementeerd. Deze beleidslijnen en procedures omvatten bijvoorbeeld het aanstellen van een witwasverantwoordelijke op senior managementniveau, doorlopende trainingsprogramma's voor medewerkers, een auditfunctie om het systeem te testen en een selectieprocedure voor het aanstellen van nieuwe medewerkers. Indien de wetgeving van dit derde land deze beleidslijnen en procedures niet toelaat, dienen de buitenlandse vestigingen of dochterondernemingen bijkomstige maatregelen te treffen om risico's in te perken. Ook dient er binnen deze bedrijfsgroepen informatie uitgewisseld te worden om zo het witwassen van geld en terrorismefinanciering nog beter te kunnen bestrijden. Buitenlandse vestigingen of dochterondernemingen gevestigd in een derde land met minder strikte antiwitwaswetgeving, dienen de verplichtingen van de Belgische antiwitwaswetgeving te implementeren voor zover de wet van dit land dit toelaat. Er blijven echter enkele tekortkomingen bestaan met betrekking tot de mate waarin informatie gedeeld moet worden met buitenlandse vestigingen en dochterondernemingen. Om deze redenen heeft de FATF de beoordeling van aanbeveling 18 van niet overeenstemmend naar grotendeels overeenstemmend gebracht.¹⁷¹

Aanbeveling 19 – derde landen met een verhoogd risico

---

¹⁷⁰ Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 8.

¹⁷¹ Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 17.

De Belgische wetgeving voorzag niet in een mechanisme om maatregelen te treffen tegen landen met een hoger risico. De wet van 18 september 2017 introduceerde dan ook de bevoegdheid voor de Koning om maatregelen te nemen bij Koninklijk Besluit tegen landen waarvan de wetgeving ontoereikend blijkt en wiens handelen laat blijken dat men de preventie van het witwassen van geld en terrorismefinanciering belemmert. Deze maatregelen zijn gebaseerd op de nationale risicobeoordeling of op de beslissingen van een orgaan met bevoegdheid op internationaal of Europees niveau. Aanbeveling 19 werd van grotendeels overeenstemmend naar overeenstemmend gebracht.¹⁷²

Aanbeveling 35 – Sancties

De herziene administratieve en strafrechtelijke sancties uit artikel 132 tot en met 138 werden door de FATF geacht een gehele verbetering te zijn ten aanzien van de vorige wetgeving. De sancties worden naar evenredigheid toegepast, de criteria waarop de mate van de straf gebaseerd wordt kan men terugvinden in artikel 132 van de wet van 18 september 2017. Ook verschillen de straffen naargelang de entiteit door wie de overtreding is gepleegd. Ook worden de administratieve sancties online gepubliceerd. Tot slot biedt de wet de mogelijkheid dat wanneer een sanctie wordt opgelegd aan een rechtspersoon, ook sancties kunnen worden opgelegd aan natuurlijke personen die lid zijn van het bestuursorgaan of de directie oftewel de personen die de daadwerkelijke leiding hebben gehad over de organisatie en daardoor direct aansprakelijk kunnen worden geacht. De combinatie van deze sancties wordt voldoende evenredig en afschrikwekkend geacht. Aanbeveling 35 werd van grotendeels overeenstemmend naar overeenstemmend gebracht.¹⁷³

---

¹⁷² Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 8.

¹⁷³ Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 11.

Hoofdstuk 4.

Interview CFI

Hieronder bespreek ik de drie grote struikelblokken die het CFI ervaart in de strijd tegen witwaspraktijken en terrorismefinanciering volgens Hans Van Hemelrijck, diensthoofd strategische analyse bij de Cel voor Financiële Informatieverwerking.

Harmonisering wetgeving

Er bestaan heel wat lacunes in de preventieve witwaswetgeving van lidstaten. Dit heeft niet alleen negatieve gevolgen wat betreft een optimale samenwerking tussen financiële-inlichtingeneenheden maar ook voor de Europese Unie als geheel. Gezien de AML-wetgeving voortvloeit uit richtlijnen, kan de reikwijdte van de wetgeving per lidstaat verschillen. Een voorbeeld hiervan werd aangereikt door de heer van Hemelrijck. Het begrip fiscale fraude blijkt een niet eenvoudig onderwerp in België. Andere landen hanteren fiscale fraude an sich als basismisdrijf terwijl er in België sprake moet zijn van ernstige fiscale fraude. Deze keuze is gemaakt om de CFI niet te overbelasten, maar gezien gewone fiscale fraude geen basismisdrijf is volgens de preventieve witwaswetgeving kan er geen informatie worden doorgespeeld aan het parket omtrent deze kwesties. Omwille van dit soort feiten dienen de EU-regels uniform te worden toegepast en gecontroleerd om financiële misdaad op een zo efficiënt en doeltreffend mogelijke manier te bestrijden en zo het financiële stelsel te beschermen. Er is dus nood aan een samenhangend wettelijk EU-kader.

Uitwisseling informatie tussen de financiële inlichtingeneenheden

Er is een onderscheid tussen de problemen met betrekking tot informatie-uitwisseling tussen Europese financiële-inlichtingeneenheden en tussen een Europese inlichtingeneenheid en een financiële inlichtingeneenheid van een derde land. Uitwisseling van informatie tussen twee Europese inlichtingeneenheden verloopt over het algemeen positief. De snelheid van de informatie-uitwisseling kan echter nog verbeterd worden. Zo bestaat er geen maximumresponstijd waar de inlichtingeneenheden zich aan moeten houden. Wat betreft de informatieuitwisseling met een financiële-inlichtingeneenheid uit een derde-land bestaan er nog een groot aantal struikelblokken. Landen zoals China of de Verenigde Arabische Emiraten stellen een groot probleem volgens de heer Hemelrijck. Vaak zijn de verstandhoudingen slechts gebaseerd op reciprociteit.

Technische en technologische ontwikkelingen

Een derde groot probleem zijn de technische en technologische ontwikkelingen op vlak van witwaspraktijken en terrorismefinanciering. Het financiële onderzoek wordt steeds meer bemoeilijkt door nieuwe evoluties zoals cryptovaluta en -platformen, Payment Service Providers en neobanken die vaak internationaal en enkel online te werk gaan. Net zoals bij het witwassen van geld, wordt ook bij terrorismefinanciering veel gebruikt gemaakt van de nieuwe online betaalsystemen aangeboden door neobanken, banken die uitsluitend online opereren zonder traditionele fysieke

kantorennetwerken, Payment Service Providers, bijvoorbeeld PayPal of Virtual Asset Service Providers. Het is enorm gemakkelijk om aan de hand van deze services een rekening te openen en om geld over te schrijven. Deze betaalmiddelen worden ook steeds vaker gebruikt gezien traditionele banken minder bereid zijn risico's te nemen en dus ook veel sneller de rekeningen van risicovolle klanten afsluiten of risicovolle klanten weigeren. Het feit dat vele van deze online betaalopties gevestigd zijn in het buitenland bemoeilijkt het gehele opsporingsproces nog meer. De risicogebaseerde benadering die deze neobanken en Payment Service Providers hanteren is ook grotendeels gebaseerd op de grootte van het bedrag. Gezien de bedragen vaak kleiner zijn dan bij het witwassen van geld verhindert dit samen met de nieuwe technologische evoluties, de strijd tegen terrorismefinanciering.

Ook cryptocurrencies vormen een groot risico gezien het op veel vlakken gezien kan worden als een digitaal contant betaalmiddel. Een cryptocurrency kan wanneer het door voldoende personen geaccepteerd wordt als betaalmiddel, zonder dat hier een derde partij aan te pas komt, goedkoop en quasi anoniem worden overgedragen. De overdracht gebeurt dan ook vaak naar landen waar er minder strenge regulering geldt rond cryptocurrencies. Bovendien is een overdracht definitief en kan deze niet worden teruggedraaid. De CFI stelde vast dat deze cryptocurrencies ook gebruikt werden voor terrorismefinanciering. Zo maakte men via mobiele apps, waarop cryptovaluta, zoals Bitcoin, kan worden ontvangen, opgeslagen, gekocht en verkocht, geld over aan jihadisten in Syrië. Deze cryptoportefeuille werd beheerd door een applicatie die enkel een telefoonnummer als verificatie vereiste om de beveiligde cryptoportefeuille te ontvangen. Na het voorleggen van een identificatiebewijs en een video waarin de identiteit bevestigd wordt, is de registratie compleet. Er werd dan gebruik gemaakt van handelaren, zoals eigenaars van krantenwinkels of nachtwinkels, die de eigenlijke cryptoaankoop voltooiden. Het aankopen van cryptovaluta kan weliswaar via elk betaalmiddel: bankoverschrijving, kredietkaarten, Sodexokaarten, Western Union en Bancontact. Zelfs in contanten lukt het op sommige platformen, bijvoorbeeld Paxful of LocalBitcoins. Het personeel toepassingsgebied wet van 18 september 2017 werd in juli 2020 dan ook uitgebreid: aanbieders voor bewaarportemonnees en wisseldiensten voor virtuele en fiduciaire valuta werden aan het toepassingsgebied van de wet onderworpen. De Cel zal dan ook binnenkort meldingen ontvangen van deze spelers waardoor er een beter zicht kan worden verkregen over de situatie omtrent cryptocurrencies en de risico's die hiermee gepaard gaan.

Hoofdstuk 5. Toekomstige evoluties

Achtergrond

De problematiek omtrent criminele geldstromen evolueert continu en de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering is van cruciaal belang voor de financiële stabiliteit van Europa. Wetgeving die niet overeenstemt tussen de verschillende lidstaten of die lacunes bevatten vormen een nadeel voor de gehele EU. Daarom heeft de Europese Commissie op 20 juli 2021 een ambitieus wetgevingspakket voorgesteld dat de Europese antiwitwaswetgeving zal omvormen tot een coherent geheel. Gezien de problematiek omtrent het gebrek aan samenhang van de antiwitwaswetgeving van lidstaten, de problemen omtrent de samenwerking tussen inlichtingeenheden en de steeds sneller evoluerende (technologische) trends, wil de Commissie aan de hand van deze vernieuwingen inspelen op deze drie uitdagingen.¹⁷⁴

Het wetgevingspakket bestaat uit vier wetgevingsvoorstellen¹⁷⁵:

- Een verordening die het mogelijk maakt een nieuwe Europese autoriteit te creëren ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering;
- Een verordening omtrent de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, met regels die rechtsreeks toepasselijk zullen zijn;
- Een zesde antiwitwasrichtlijn die de huidige Richtlijn vervangt en bepalingen zal bevatten die in nationaal recht worden omgezet;
- Een wijziging van Verordening 2015/847 betreffende geldovermakingen om overdrachten van cryptoactiva te lokaliseren.

Een nieuwe EU-autoriteit voor de bestrijding van witwassen (AMLA)

Een belangrijke innovatie die het nieuwe wetgevingspakket introduceert is het oprichten van een nieuwe Europese autoriteit die zich zal toespitsen op het toezicht op witwassen en terrorismefinanciering in de Europese Unie en de samenwerking zal verbeteren tussen de financiële-inlichtingeenheden. Deze centrale autoriteit, AMLA, zal de nationale financiële-inlichtingeenheden coördineren zodat de financiële sector en de overige beroepsgroepen de wetgeving correct en consequent toepassen.¹⁷⁶ Deze Europese autoriteit zal ook voor een verbetering van de analyse van

---

¹⁷⁴G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Europese evoluties" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 3006.

¹⁷⁵ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010, 20 juli 2021, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13147-Bestrijding-van-witwassen-en-terrorismefinanciering-nieuwe-EU-autoriteit_nl, (geconsulteerd 29 maart 2023), 2.

¹⁷⁶ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010, 20 juli 2021, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13147-Bestrijding-van-witwassen-en-terrorismefinanciering-nieuwe-EU-autoriteit_nl, (geconsulteerd 29 maart 2023), 3.

illegale geldstromen zorgen doordat er een geïntegreerd systeem wordt opgezet dat zich focust op gemeenschappelijke toezichtmethoden. Op deze manier wordt de samenwerking tussen de nationale financiële-inlichtingseenheden verbeterd doordat de gezamenlijke analyse tussen de eenheden worden gefaciliteerd. Ook zal de inlichtingeneenheid toezicht houden op de financiële instellingen die het grootste risico inhouden doordat ze in meerdere landen actief zijn of doordat er onmiddellijk stappen vereist zijn. Een andere verantwoordelijkheid van de nieuwe autoriteit is het coördineren van de nationale toezichthouders.¹⁷⁷

Eén set regels op EU-niveau voor bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering

De harmonisering van de Europese regelgeving zal zorgen voor het vergemakkelijken van de samenwerking tussen de lidstaten. Zo zal er een meer gedetailleerde regelgeving komen omtrent cliëntenonderzoek, uiteindelijk belang en de taken en bevoegdheden van toezichthouders en financiële-inlichtingeneenheden. Ook zullen de bestaande nationale registers van bankrekeningen aan elkaar worden gekoppeld zodat de inlichtingeneenheden van de respectievelijke lidstaten sneller toegang kunnen verkrijgen tot informatie met betrekking tot bankrekeningen en kluizen. Ook de rechtshandhavinginstanties zullen hiertoe toegang verkrijgen, op deze manier kan men sneller inspelen op het grensoverschrijdend karakter van de transacties.¹⁷⁸

Derde landen

Gezien het grensoverschrijdende karakter van witwassen is een sterke internationale samenwerking vereist. De reeds nauwe samenwerking van de Commissie met de Financial Action Task Force zal worden versterkt. Twee lijsten, een zwarte lijst en een grijze lijst, zullen worden opgesteld die overeenstemmen met de lijsten opgesteld door de FATF. Aan iedere lijst zullen bepaalde maatregelen worden verbonden die in verhouding staat tot de risico's. Ook landen die niet opgenomen zijn in de lijst van de FATF, kunnen worden opgenomen in de Europese lijst na autonome beoordeling.¹⁷⁹

Volledige toepassing van de EU-regels voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering op de cryptosector

Gezien de moeilijkheden die cryptoactiva vormen voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering werd ook voorstel gedaan omtrent nieuwe wetgeving inzake cryptoactiva,

---

¹⁷⁷ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010, 20 juli 2021, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13147-Bestrijding-van-witwassen-en-terrorismefinanciering-nieuwe-EU-autoriteit_nl, (geconsulteerd 29 maart 2023), 3-4.

¹⁷⁸ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010, 20 juli 2021, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13147-Bestrijding-van-witwassen-en-terrorismefinanciering-nieuwe-EU-autoriteit_nl, (geconsulteerd 29 maart 2023), 4-5.

¹⁷⁹ G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Europese evoluties" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 3009-3010.

Markets in Crypto-Assets Regulation 22 (MiCA). Onder de huidige wetgeving vallen slechts enkele categorieën van aanbieders van cryptoactivadiensten onder de preventieve witwaswetgeving. Niet langer is de wetgeving enkel van toepassing op de instellingen die virtuele munten uitgeven, ook zal de nieuwe verordening gelden voor bedrijven die virtuele munten wisselen en digitale portefeuilles uitgeven. Op deze manier is nu de gehele cryptosector onderworpen zodat alle dienstverleners moeten voldoen aan de verplichtingen van de preventieve witwaswetgeving. De wijzigingen van de wetgeving zullen zorgen voor een optimalisatie van de traceerbaarheid van de verplaatsing van cryptoactiva waardoor het gebruik voor het witwassen van geld en terrorismefinanciering wordt bemoeilijkt. Tot slot worden ook anonieme cryptoportefeuilles verboden. De Commissie hoopt de Markets in Crypto-Assets Regulation in 2024 in werking te kunnen laten treden.¹⁸⁰

Volgende stappen

Het wetgevingspakket zal worden besproken door zowel het Europees Parlement als de Raad. Van zodra de richtlijn is omgezet kan de Europese autoriteit voor de bestrijding van witwassen aan de slag in 2024. Men zal direct toezicht kunnen uitoefenen van zodra de nieuwe richtlijn is omgezet en de nieuwe wetgeving in werking is getreden.¹⁸¹

---

¹⁸⁰G. GOYVAERTS, A. CLAES en F. VAN HEMELDONCK, "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Europese evoluties" in A. TIBERGHIEN (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 3008.

¹⁸¹ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010, (EU) nr. 1094/2010 en (EU) nr. 1095/2010, 20 juli 2021, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13147-Bestrijding-van-witwassen-en-terrorismefinanciering-nieuwe-EU-autoriteit_nl, (geconsulteerd 29 maart 2023), 34.

Conclusie

Met dit werk trachtte ik te ontdekken welke verbeteringen de wet van 18 september 2017 kent ten aanzien van de wetgeving van 11 januari 1993 en op welke vlakken de wetgeving nog verbeterd kan worden in het licht van witwaspreventie en terrorismefinanciering.

Ik concludeer uit dit onderzoek dat de wet van 18 september 2017 een resem verbeteringen heeft geïntroduceerd ten aanzien van de wet van 11 januari 1993. De wetgeving van 11 januari 1993 kende enkele belangrijke tekortkomingen waardoor het Belgisch beleid omtrent witwaspreventie en het bestrijden van terrorismefinanciering nood had aan vernieuwing. Het niet grondig genoeg behandelen van risico's, niet de juiste gevolgen geven wanneer er toch risico's werden vastgesteld en onvoldoende inspectie op dit gebied zorgden ervoor dat de Belgische wetgeving door de FATF een negatieve beoordeling kreeg op het gebied van risicobenadering. Ook stelde de organisatie vast dat de wet niet voldoende werd nageleefd door bepaalde niet-financiële beroepen, ook hier bleek een gebrek aan inspectie. Tot slot stelde men vast dat gezien het internationale karakter van witwaspraktijken en terrorismefinanciering, samenwerkingsverbanden beter op punt gesteld dienden te worden om de informatiestroom te verbeteren. De wet van 18 september 2017 is tegemoetgekomen aan een aantal van deze tekortkomingen en heeft ook op andere vlakken die van belang bleken, relevante aanpassingen doorgevoerd. Een van de belangrijkste verbeterpunten omvat de risicogebaseerde benadering die voortaan toegepast wordt op alle elementen die deel uitmaken van de waakzaamheidsverplichting. Hierdoor kunnen risico's sneller in kaart gebracht worden en kan men sneller gepaste controles implementeren. Wat de samenwerkingsverbanden betreft, heeft de wet van 18 september 2017 bepalingen toegevoegd die de samenwerking tussen de financiële inlichtingeenheden verbetert. Bovendien is er ook een concrete regeling voorzien die een vlotte samenwerking tussen de toezichtautoriteiten van verschillende lidstaten garandeert. Vervolgens zijn er ook andere relevante verbeteringen zoals de toevoeging van het UBO-register, nieuwe regelgeving omtrent risicovolle derde landen of binnenlandse politiek prominente personen en de invoering van een aanbod aan administratieve en strafrechtelijke sancties. Toch zijn er nog steeds enkele kwesties die een verandering van wetgeving vereisen. Zo werd het gebrek aan harmonisering van wetgeving aangekaart als probleem dat een minder optimale werking van de preventieve witwaswetgeving tot gevolg heeft. Ook de samenwerking tussen financiële inlichtingeenheden kan verbeterd worden, zowel tussen inlichtingeenheden binnen de Europese Unie als tussen Europese inlichtingeenheden en die van derde landen. Tot slot vergen de steeds sneller evoluerende technische en technologische evoluties omtrent witwassen van geld en terrorismefinanciering ook de nodige aanpassingen op het gebied van wetgeving. Zo bemoeilijken cryptovaluta en -platformen, Payment Service Providers en neobanken steeds meer het financieel onderzoek. Er zijn dus nog steeds aanpassingen vereist, hetgeen altijd het geval zal zijn gezien de steeds wijzigende trends en innovaties op gebied van witwassen en terrorismefinanciering. De Europese Commissie is echter op de hoogte van deze zwaktes en heeft dan ook een wetgevingspakket uitgewerkt dat zal trachten antwoord te bieden op deze verbeterpunten. Met de komst van een overkoepelende Europese financiële inlichtingeenheid, regelgeving die rechtstreeks zal worden omgezet in nationale wetgeving, een zesde antiwitwasrichtlijn en een wijziging van de Verordening omtrent cryptoactiva heeft de Europese Commissie een zeer ambitieus

wetgevingspakket voorgesteld dat zo extensief mogelijk inspeelt op tekortkomingen van de wetgeving en de trends op gebied van witwassen en terrorismefinanciering. Over dit zeer ambitieus pakket kan nog niet gezegd worden dat het een succes is, dit moeten we afwachten. Wel kan ik concluderen dat het inspeelt op de noden in de praktijk en dat het antwoord tracht te bieden op de moeilijkheden die men ervaart in de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering.

Bibliografie

Wetgeving

Richtl. EP en Raad nr. 2015/849, 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie, Pb.L. 5 mei 2015, afl. OJ L 141, 73.

Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, BS 6 oktober 2017.

Wet van 12 januari 2004 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, en de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, B.S. 23 januari 2004.

Wet van 10 augustus 1998 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, B.S. 15 oktober 1998.

Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, BS 28 januari 1993.

Rechtsleer

BERGER, P., "De NV in de praktijk" in X. (ed.), *Witwassen van misdaadgeld*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, p 297-332 (36 p.).

DE KOSTER, P., GRIJSEELS, C. en TIMMERMAN, P., "De belangrijkste wijzigingen van de preventieve witwaswet nader toegelicht met bijzonder aandacht voor fiscale en sociale fraude" in DELANOTE, M., JORENS, Y., MAUS, M., ROZIE, M., SALOMEZ, K. en TRAEEST, P. (eds.), *Fiscaal en Sociaal Strafrecht - Wegwijzer doorheen het labyrint*, Gent, Story Publishers, 2021, p. 97-128 (31 p.).

DELWAIDE, S., "La nouvelle loi anti-blanchiment: d'une approche fondée sur les règles vers une approche fondée sur les risques", *JT* 2018, afl. 6745, 745-756.

DE MÛELENAERE, P. en SPREUTELS, J., *De cel voor financiële informatieverwerking en de voorkoming van het witwassen van geld in België*, Brussel, Bruylant, 2003, 330 p.

DESMYTTERE, F., GOETGHEBUER, J., "De herziene preventieve antiwitwaswetgeving als instrument in de strijd tegen (ernstige) fiscale fraude. Partners against crime?", *AFT* 2021, afl. 2, 5-54.

DEVLOO, R., "De meldingsplicht bij fraude na de wet van 10 augustus 1998", *R.W.*, 1999, afl. 33, 1195-1206.

DEWANDELEER, D., *Het preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Commentaar op de wet van 12 januari 2004*, in X. (ed), *Advocatenpraktijk: Strafrecht 7*, Mechelen, Kluwer, 2005, afl. 93, p. 1-116.

DE WIT, J., "Advocaten niet langer immuun voor witwaswet", *Juristenkrant* 2004, afl. 81, 1-7.

GRIJSEELS, C., "De verplichting van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme", *Notarieel en Fiscaal Maandblad*, 2006, afl. 1, 1-18.

GRIJSEELS, C., "Het preventief antiwitwasdispositief in een nieuw kleedje. Impact op de werking van de Cel voor Financiële Informatieverwerking", *RW* 2017-18, afl. 21, 803-821.

INCALZA, T., *Witwassen van fiscale vermogensvoordelen*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 455 p.

MEERT, C., "Het notariaat en de witwaswetgeving", *Notariaat* 2004, afl. 9, 1-12.

MOMMENS, B., "Obligations dans le cadre de la lutte contre le blanchiment de l'argent - Loi belge du 11 janvier 1993" in X, X. (ed.), *La nouvelle législation bancaire belge*, Gent, Mys & Breesch, 1994, 98-104.

STESSENS, G., De nationale en internationale bestrijding van het witwassen. Onderzoek naar een meer effectieve bestrijding van de profijtgerichte criminaliteit, Antwerpen – Groningen, Intersentia, 1997, 652 p.

STESSENS, G., "Meldingsplicht inzake witwassen" in X. (ed.), Strafrecht en strafvordering. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Mechelen, Kluwer, 2000, losbl.

STESSENS, G., "Preventieve witwaswetgeving weldra ook voor advocaten", Fiscoloog 2003, afl. 879, 3-6.

SPREUTELS, J.P. en GRIJSEELS, G., "Un nouveau pas dans la lutte contre le blanchiment.", TBH, 1999, afl. 7, 19 p.

TACK, S., "Relatie advocaat-cliënt", NJW 2005, afl. 118, 827-863.

VAN HEMELDONCK, F., GOYVAERTS, G. en CLAES, A., "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, De wet van 18 september 2017" in TIBERGHIE, A. (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, p 2961-2989 (29 p.).

VAN HEMELDONCK, F., GOYVAERTS, G. en CLAES, A., "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Voorbeschuiving op de wet van 18 september 2017" in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 2957-2961 (5p.).

VAN HEMELDONCK, F., GOYVAERTS, G. en CLAES, A., "Preventief luik van de antiwitwaswetgeving, Europese evoluties " in A. TIBERGHIE (ed.), Handboek voor Fiscaal Recht, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 3006-3010 (5p.).

VAN ROOSBROECK, A., Witwassen. Voorkoming en bestraffing van witwassen van geld en illegale vermogensvoordelen, Antwerpen, ETL, 1995, 299 p.

WILS, C., "[Législation anti-blanchiment - Ultimate Beneficial Owner] Le registre UBO : préparez-vous pour mars 2019", Act.fisc. 2018, afl. 39, 5-8.

Onlinebronnen

De Cel voor Financiële Informatieverwerking, "Richtsnoeren voor de onderworpen entiteiten bedoeld in artikel 5 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten met betrekking tot de melding van informatie aan de cel voor financiële informatieverwerking", <https://www.ctif-cfi.be/index.php/nl/belgisch-stelsel/melders/richtsnoeren> (consultatie 23 maart 2023). 58 p.

Financial Action Task Force, "Belgium's measures to combat money laundering and terrorist financing - Mutual Evaluation Report Belgium - 2015", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-belgium-2015.html> (consultatie 11 maart 2023), 210 p.

Financial Action Task Force, "Belgium's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing", <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fur-belgium-2018.html>, (geconsulteerd 27 maart 2023), 12.

De Cel voor Financiële Informatieverwerking, "jaarverslag 2020" en "jaarverslag 2021", <https://www.ctif-cfi.be/index.php/nl/jaarverslagen>, (consultatie 13 april 2023)